

Ismét szép vagyok

miután három héten át az ön Alaiska-cremjét és -puderjét használtam. F. ... Rosa.

Alaiska-cremjé

Az arcbőrnek rövid használat után csillogó fehérséget, üdéséget, tisztaságot és kellemet kölcsönöz, szerencsés összetétele folytán az arcbőr minden fogyatékoságát megszünteti, u. m.: persenészeket, szeplőt, bőrkéreg, ránczot stb., fehérré, finomná s lágyvá teszi a kezelet és hasonló szerek közül a következő tulajdonságok által válik ki: Alaiska-creme nem zsírosít, nem tartalmaz femalkatrézket, orvosiag véleményezett, ajánva és teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek minden körökből betekinthők. Egy tégely ára K 5 és K 3. Próbátégely K 1.20, hozzá szappan 90 f.



Alaiska-pudere

Kiválóan kiegészíti az Alaiska-creme fényes hatását, egyedül alkalmazva az arcnak hajos testszintet légy, üde és friss rózsás tónust kölcsönöz, egyzsinen elragadóttó kiváló illata, nemkülönben kitűnő fedőképessége és tartóssága által és mivel sem horganyt, sem bismutot nem tartalmaz, abszolút ártalmatlansággal magában foglalja mindama tulajdonságokat, melyek azt egy nélkülözhetetlen, a mindennapi használatra rendelt, ajánva és teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek minden körökből betekinthők. Egy tégely ára K 5 és K 3. Próbátégely K 1.20, hozzá szappan 90 f.

Széküldője **Lindner Róbert**, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12 és Andrássy-ut 29. 10015 Kiténtetve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekkel és rendjelekkel.

Rozsnyai Máttyás chininczukorkája iztelen chininből.

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek. **Láz ellen! Nem keserű** Többszörösen kiténtetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók ünnepi vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Törvényesen Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Otáztatoktól óvakodjunk. **Rozsnyai Máttyás névalírása olvasható.**

Főraktár: **Budapest TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tárában, valamint minden gyógyszer-tárban. 9636

Továbbá **Rozsnyay Máttyás** gyógyszer-tárában, a készítőnél: **Árad. Szabadság-tér.**

ESZMÉNYI KEBEL érhető el a **Pilules orientales** által, Batié gyógyszer-tárától Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az asszonyi **kebel fejlődését**, valamint a **kebel idomának szellődségét** biztosítja. Egy utvegese ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: **Török József**, Budapest, Király-utca 12. sz. 9791

Hirdetmény.

A **Gróf Andrássy Dénesné-szoborbizottság** ez utón értesíti az érdekelteket, hogy a pályázati határidőt **1904. évi január hó 15-ik napjának déli 12 órájáig** meghosszabbította. A pályázatban kivétel nélkül minden szobrászművész részt vehet.

Rozsnyón, 1903. évi december hó 17-ik napján.

Dr. Fösch József biz.-jegyző.

Farbenfabriken vorm. **Friedr. Bayer & Co., Elberfeld** Abteil. für pharmaceut. Produkte.



Somatose

oldható húsfehérnye, a hús tápanyagait (fehérnyét és sókat) majdnem iztelen könnyen oldható por alakjában tartalmazza; kiálló **étvágygerjesztő erősítő-szer** gyenge táplálkozásban elmaradottaknak, meli, ideg- és gyomorbetegeknek, stb. **Vas-Somatose** alakjában különösen **sápkórosoknak** orvosiag ajánlva. Vas-Somatose 2% szerves vasvegyületet tartalmazó iztisza Somatose Raktáron a gyógyszer-tárakban és gyógyszer-kereskedésekben. Csak eredeti csomagolásban valódi.



VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM) **NAGY MIKLÓS. MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JANUÁR 10.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt félévre ... 12 * egész évre 24 korona. Csakpán a **VASÁRNAPI UJSÁG** félévre ... 8 * egész évre 16 korona. **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) félévre ... 5 * egész évre 10 korona. Kétféle előfizetés-ekhez a postailag megfizetett viteldj is csatolandó.

BONAPARTE MATILD HERCEGNŐ.

1820—1903.

ÚJ-ÉV MÄSÖDNAPJÁN Párisban meghalt a 84 éves **Matild** hercegnő, a nagy Napoleon legifjabb fivérének, **Jerome** hercegnek, az egykori vesztfáliai királynak leánya. Vele szellemes, nagyműveltségű nagyvilági hölgy szállt sirba, a ki bár testestől-lelkestől családjá hagyományainak hű öre volt s bár nyílt házat vitt, úgy tudta a dolgait beosztani, hogy a köztársasággal sohasem gyűlt meg a baja. Most, hogy elhunyt, a párisi felsőbb szellemi és társadalmi élet egyik legérdekesebb szalonja zárult be örökre, mert a hercegnő Rue de Berry-ben levő palotája iróknak, művészeknek, a közélet kitűnőségeinek kedvező gyűlöhelye volt.

Az 1900. évi párisi világkiállítás bennünket magyarokat is összehozott vele. Tudvalevőleg a magyar történelmi pavillon huszártermének főfalát **Vágó Pál** nagy huszárképe díszítette, a mely kép ama tényt örökölte meg, hogy a magyar huszárságot minden nemzet hadserege átvette. Vágó ezt úgy tette szemléltetővé képén, hogy a magyar huszárság történeti menetét a világ minden más huszársága előtt felvonultatta. A csatarendbe felállított idegen huszárok élén I. Napoleon állott tisztelegve, ama történelmi kijelentésének emlékére: «francia gránátosokkal, magyar huszárokkal és osztrák tüzeerekkel az egész világot meghódítottam.» Ennek a képek a híret hallotta **Matild** hercegnő **Bertha Sándor** útján, a ki pavillonunkban sokszor megfordult s a kivel közeli látogatását bejelentette.

Egy hétfői napon a hercegnő csakugyan el is jött, a magyar történelmi pavillon rendezőbizottsága, élén gróf **Széchenyi Béla** csoportelnökkel, uralkodóház tagját megillető tisztelettel fogadta és kalauzolta. A hercegnőt a kép szépsége elragadta s láthatólag meghatotta őt az a vászonra vetett eszme, hogy a nagy Napoleon volt huszárképünk középpontja, a miben

nemcsak a francia nemzet iránt tanusított előzékenységet, hanem világhírű nagybátyja dicsőítését is fölismerete.

Gróf **Széchenyi Béla** karján hagyta el pavillonunkat, mi pedig kocsijáig kísértük s elindulásakor lelkes éljennel búcsúztunk el tőle. Mondanom sem kell, hogy mindenikünkhez volt néhány szívélyes, szeretetreméltó szava, mikor pedig búcsúzásra nyújtotta kezét, figyelmezte-

udvartartása körében fogadott bennünket. A 80 éves hercegnő kivágott ruhájában alig látszott 60 évesnél idősebbnek; szeretetreméltó, szépséges munkatársunkat a kiállítás rendezésében: **Széchenyi Hanna** grófnőt érkezésekor megcsókolta s irányunkban esupa előzékenység és kedvesség volt. Egy óriási s két kisebb fogadó-terme értékes festményekkel, bronzokkal telve, valóságos múzeumot képezett, a nagyterem közepén elhelyezett karosszékek és divánok között egy nyolcz láb magas fehér márványoszlopon pedig I. Napoleon aranyozott bronz-mellszobra a nagy ember emlékéhez méltóan állott, környezetben uralkodva.

Feljethetetlen kedves emlékekkel távoztunk az estélyről, mely oly sok művelzetet nyújtott s a melynek fényes középpontja **Matild** hercegnő volt, a kinek csodálatos lelki ébersége s mindenre kiterjedő figyelme magas korával dacozott. Egy igen szép régi spanyol arczképnel szóba került a mi Országos Képtárunk, a mely épen spanyol képekben aránylag igen gazdag. Hazatérve innét Budapestről elküldöttem néki annak az itt is ismeretlen mester festményének fényképét, a kinek a hercegnő képét tulajdonítottuk. Ezt a kis figyelmet a hercegnő ép úgy sajátkezűleg irt levélben köszönte meg nekem, mint a rövid időre rá 80-ik születése napjára küldött szerencse-kívánó táviratomat.



BONAPARTE MATILD HERCEGNŐ.

Ilyen volt **Matild** hercegnő, a szeretetreméltó 80 éves igazi nagyvilági francia úrnő. *Szalay Imre.*

udvartartása körében fogadott bennünket. A 80 éves hercegnő kivágott ruhájában alig látszott 60 évesnél idősebbnek; szeretetreméltó, szépséges munkatársunkat a kiállítás rendezésében: **Széchenyi Hanna** grófnőt érkezésekor megcsókolta s irányunkban esupa előzékenység és kedvesség volt. Egy óriási s két kisebb fogadó-terme értékes festményekkel, bronzokkal telve, valóságos múzeumot képezett, a nagyterem közepén elhelyezett karosszékek és divánok között egy nyolcz láb magas fehér márványoszlopon pedig I. Napoleon aranyozott bronz-mellszobra a nagy ember emlékéhez méltóan állott, környezetben uralkodva.

Feljethetetlen kedves emlékekkel távoztunk az estélyről, mely oly sok művelzetet nyújtott s a melynek fényes középpontja **Matild** hercegnő volt, a kinek csodálatos lelki ébersége s mindenre kiterjedő figyelme magas korával dacozott. Egy igen szép régi spanyol arczképnel szóba került a mi Országos Képtárunk, a mely épen spanyol képekben aránylag igen gazdag. Hazatérve innét Budapestről elküldöttem néki annak az itt is ismeretlen mester festményének fényképét, a kinek a hercegnő képét tulajdonítottuk. Ezt a kis figyelmet a hercegnő ép úgy sajátkezűleg irt levélben köszönte meg nekem, mint a rövid időre rá 80-ik születése napjára küldött szerencse-kívánó táviratomat.

Ilyen volt **Matild** hercegnő, a szeretetreméltó 80 éves igazi nagyvilági francia úrnő. *Szalay Imre.*

Anti-rouge,

vörös orr, vörös kezek ellen ezerszeresen kipróbálva. Ára 3 kor. Utánvét mellett küldi: **KANN I GNACZ** Wien, II., Lilienbrunnstrasse 17.

JBOYAILLATOS MANDULA KÖRPA ARC APÓLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER **MOTSCH A. & ST. BECS** K/3 QUELLENG. 11. sz. 10 LUGECK 3. sz.

5 koronáért

küldök 4/5 kpr. (kb. 50 drb.) kevéssé megseprült finom, enyhe **piperezszappant** rózsaa, illomtat, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágbot szépen össze-szevelegotva. A pénz előzetes megküldése esetén, vagy utánvéttel küldi: **KANN I GNACZ** Wien, II., Lilienbrunnstrasse 17.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA SELYEMÁRUHÁZA BUDAPEST, IV. KER., BÉCSI-UTCZA 4. SZ. **BÁLI IDÉNY** Vásárolja selyemkélme-, gaze-, crépe de chine, csipke-, csipke- és szalag stíkségletét a báli idényre **SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA** SELYEMÁRUHÁZÁBAN BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4. Elismert legjobb és legszolidább cég, hol az utolsó újdonságok mindig raktáron vannak. — A báli újdonságok választására külön helyiség egész napon át villamosan van kivilágítva. **Minták vidékre bérmentve küldetnek.** **SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA** SELYEMÁRUHÁZA BUDAPEST, IV. KER., BÉCSI-UTCZA 4. SZ.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst-ékszer-gyáros és órásmester. Pécssett 122.

13 próbas, hivatalosan fémjelzett valódi ezüst evőkészletek.

6 személyre masszív ezüst evőkészlet:

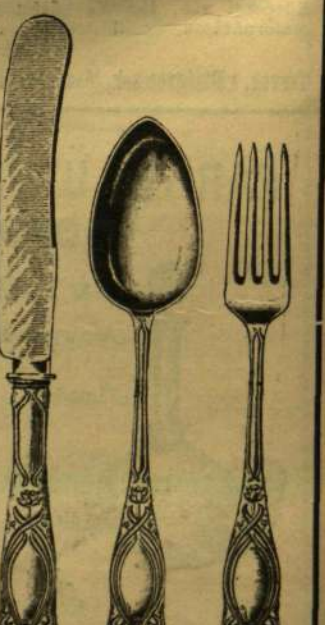
- Tartalmaz:
- 6 ezüst evőkanalat,
 - 6 kávékanalat,
 - 2 sókanalat,
 - aranyozva,
 - 6 ezüst kést aczélpengév.,
 - 6 villát aczélpengével,
 - 1 levesmerőt,
 - 1 tejsmerőt,
 - 1 vastagételszedőt,
 - 2 sótartót, belül aranyozva füvegbetéttel.

Csinos börtokban 141 korona.

12 személyre masszív ezüst evőkészlet:

- Tartalmaz:
- 12 ezüst evőkanalat,
 - 12 kávékanalat,
 - 2 móccakanalat,
 - aranyozva,
 - 1 ezüst levesmerőt,
 - 1 tejsmerőt,
 - 1 vastagételszedőt,
 - 12 evőkést aczélpeng.,
 - 12 villát aczélpeng.,
 - 2 sótartót, belül aranyozva füvegbetéttel.

Csinos börtokban 265 korona.



Minden egyéb összáállításra néve költségvetéssel szolgálók. **Vidéki megrendelések különös gondal — postafordultával — csomagolás felszámítása nélkül intéztetnek el.**

volt, a Bonaparték családjának legerényesebb asszonya.

I. Napoleon bukása után Svájcban, majd Ausztriában, Gracóban és Triestben lakott s ez utóbbi helyen született leánya, *Matild* hercegnő. Gyermekségét nyugtalan vándoréletben töltötte, mert szüleit az akkori politikai állapotok miatt sehol sem látták szívesen. Néjének 1835-ben bekövetkezett halála után Jeromos Firenzebe költözött s itt nevelte fel gyermekeit: *Matild* hercegnőt és öcsését, Napoleon József Károly herceget, a ki később III. Napoleon udvarában nagy szerepet játszott *Jerôme* herceg név alatt.

Matild hercegnő Firenzében ismerkedett meg egy dűsgazdag orosz főúrral, *Demidov* Anatol gróffal, a kit a toskánai nagyherceg San Donato hercegnének nevezett ki. A házasság, melyet 1840-ben kötött meg, nem hozott szerencsét a hercegnőnek. Férje megrókkant ember volt, kezdődő háterencez-sorvadása szármalassá alakította. Érdeklődése minden iránt eltpomult, csakis becses műkincsgyűjteményének élt, nem csoda tehát, ha az élet-től duzzadó hercegnő nem tudott vele megférni. A viszálykodásnak 1845-ben elvált lett a vége; a válóper Miklós császár döntötte el a hercegnő javára. *Demidov* herceg 500.000 frank évjárdékot biztosított a hercegnőnek.

Matild hercegnő akkor Párisba költözött, a hol nem mint a Bonaparte-család tagját, hanem mint *Demidov* hercegnőt megtérték. Itt közelebbi összeköttetésbe lépett Bonaparte Károly Lajos herceggel, a későbbi III. Napoleon császárral, a kit nagyratörő terve érdekében pénzzel is támogatott. A tervek sikerültek: III. Napoleon császár lett s nőül vette a spanyol Montijo Eugéniát. *Matild* hercegnő e házasság miatt elidegenedett unokabátyjától. Barátság közte és a császárné között soha sem jött létre, mind a ketten a kölesönös udvariasságra szorítottak, gondosan ügyelve a formáságokra, benső fölmelegedés nélkül. Atyjával is szakított, mert ez Párisba visszatérve, harmadszor is megnősült 68 éves korában.

A második császárság udvari életében *Matild* hercegnő ritkán jelent meg. Palotájában fényes társaságot gyűjtött maga köré, főlega kor legjelesebb íróiból és művészeiből. *Sainte-Beuve*, *Flaubert*, *Dumas*, *Renan*, a két *Goncourt* testvér, *Daudets* számos más nagyevű ember tartozott e szűkebb társasághoz, a mely központja volt mindannak a gúnyos élcsnek, melyet a csipkedő természetű, a szatirát kedvelő párisi társaság III. Napoleonra és udvarára csinált. *Matild* hercegnő híven ápolta ugyan a Bonaparte-család hagyományait, unokabátyjának azonban sohasem bírt teljesen megbocsátani. Szalonja az utolsó igazi nagyszabású szalonok egyike volt Párisban, olyan, mint a XVIII. század híres francia asszonyaié, a hol a születés és a szellem arisztokráciája találkozott, a hol ragyogó szellemű emberek vitatták a hagyományos francia szellemességgel a nap kérdéseit s a hol nem egy társadalmi, művészeti, irodalmi mozgalomnak adtak irányt és lendületet.

Feuille Oktáv, a híres dráma- és regényíró neje e szavakkal jellemezte ezt a szalont:

«*Matild* hercegnő szalonja a fejedelmi művésznő és a nagyvilági hölgy szalonja volt. Ott lehetett találni az egész szellemi Páris, hírneves írókat és festőket, fejedelmi személyiségeket, a világ minden tájáról való diplomataikat. A fogadó terem, sőt a téli kert is tele volt műkincsekkel, melyek válogatott ízléssel voltak csoportosítva. Nagy mesterek képei, bronz- és márványszobrok, kínai vázák óriási pálmakkal, régi pompás gobelinék díszítették a rue de Courcelles-beli palotát, melyben akkor a hercegnő lakott. A mint a lépcsőn felmentem, úgy éreztem, mintha az ezeregyéj-beli szultánának egyikének palotájába lépnék. Látom a hercegnőt magam előtt, a mint leül, mintha trónon foglalna helyet s szeretetreméltó mosolylyal üdvözöl mindenkit és egy-egy tekintettel mindégnyik vendégére, meggyőződik arról, hogy jól érzik magukat nála.»

Iró vagy művész hírnevének az volt a szentésítése, ha *Matild* hercegnő vasárnapi és keddi fogadó napjain jelen lehetett s előkelő külföldiek nem utazhattak át Párison a nélkül, hogy nagykövetései útján be ne mutattatták volna magukat a hercegnő szalonjában.

Abból az időből, a melyből itt közölt arcképe származik, a császárság eleje tájáról,

mikor a hercegnő 33 éves volt, ezeket írja róla szalonjának egyik hírneves vendége, *Arène Houssaye*:

«Méltóságtejes, fejedelmi lény, feje valóban korona viselésére termett. Jellem, jószág, és szellem ragyogott arczán, mely méltó volt arra, hogy márványba véssék. Megvolt az arczban a fejedelmi szépség, az erő és a szelídség, a vonások kifejező volta, a mely az egész világot elvarázsolta. Mint III. Napoleon udvaránál, a világ többi udvaránál is hódoltak neki. De ő nem született a nagyvilág számára. Egy hírneves művész kortárs elismerő szava ama bájnos pasztelek íránt, melyek keze alól kikérültek, a szívéig hatott.»

Matild hercegnő ugyanis nemcsak lelkesen érdeklődött a művészetek iránt, hanem maga is tehetséges festőnő volt, a ki hírnévre tett volna szert akkor is, ha nem születik a nagy császár unokahúgának. A párisi képzéllításokon évtizedeken át majd minden évben részt vett egy-egy festményével; különösen arcképeit dicsérték. Később a legyező-festés volt a legkedvesebb mulatsága, melyvel nem hagyott fel mindaddig, a míg aggkora rá nem kényszerítette.

A második császárság bukása után rövid időre száműzték, de csakhamar visszatérhetett Párisba. Nem politizált s ezért a köztársasági kormány szívesen megtűrte Párisban, a hol szeretetreméltósága, szellemessége és szépsége miatt — mint a parisieme valódi típusa — nagy népszerűségnek örvendett. Úgy találták, hogy arca nagyon hasonlít a nagy Napoleonhoz s ezért, valamint jótékonyaságáért igen szerette a párisi nép.

Nagy kort ért el, de az öregség terheit könnyen viselte. Lényéneke varázsa nagyon sokakat megnyert számára s barátai őszintén megsiratták halálát. Nagyszabású nő volt; élete viszontagságos fordulataiban is meg tudta őrizni kedélyének frissességét s nem vesztette el, még öregségében sem, élénk, minden iránt érdeklődő szellemét és jó szívét.

RÉSZLET A "BOLOND" CZIMŰ VERSESBŐL.

Irta s a Petőfi-Társaság nagygyűlésén felolvasta

Szabó Endre.

Nines még vasút, nem metszte füttye
Októbernek üveg-legét,
Az országotat róttá, nyúttá
Szekér- úgy, mint hintó-kerék,
Filloxera sem volt viszontag
S mint költője az ősi kornak
Dalolta egykor: *aberant*
Poena metusque egyaránt.
Haj! mennyi ezíra, szép fogatnak
Prűszkolt is erre a lov! —
Hogy télt még akkor az uraknak,
Nem várva rosz végét soha —
— Hát hova is tűnt el mindez, hova?

Igy jelent meg Barancsy Pál is,
Jött szürke, csengős négyesen,
(A csengő még nem volt banális
Az úri nép rendjébe sem),
De már néhányan észre vették,
Hogy — bár a négyes jól megyen még —
De a gyeplős patkóba hág,
A rudas meg aligha lát,
No, de elnézték e hibákat
A derek, jó Barancsynak,
Mert abból titkok nem csináltak
Hogy leánya, *Margit* miatt
Beállának mind juhász-kutyának.

Juhász-kutyának mind — de férjnek?
Óhó, annak már semmikép,
Juhász-kutyának ók *mást* értnek,
Levén az csak költői kép; —
«De hisz ő oly tökéletes szép,
Vegyük csak finom, karesu termetét,
Arczán orr, száj, mind egy remek,
Hát még az égszín kék szemek!
A koromhaj, sugár szemöldök!
Mindig mosolygó, kis ajak!»
— De az ifúság csak kaozog
S megint költői képbe' dörmög:
«Csak a lovuk ne volna sánta, vak!»

Bizony megroggytak már a szürkék,
Érezte ezt Barancsy Pál,
Hanem hát e bajából ő még
Egyelőre titkok esinál —
Hátha még sorsa jobbra fordul,
Mely őt most tépi, marja mordul,
Tépi, marja ép mostan, óh!
Mikor leánya eladó.
Csak a fiú szárnyára keljen,
— Ki végzi mostan a jogot —
És oly temérdekre ne kelljen
Rá költeni, — no' sz akkor egyben
Megváltozik e ferde állapot.

És megnyugszik Barancsy (ámbar
Emészté gyakran így magát)
S megérkezvén, másnap korán már
Van nála népes társaság;
Az ifjak sem maradnak el — sőt
Ilyenkor mindíg ők az első, —
De jó a nagyja is vigan
S ülnek lovon mindannyian.
Mi ez? Talán megy hadba menten
E «félülő» nemes sereg?
Ej, olvasóm ne félj! ezek nem
Vérontó harczi emberek —
Csak agarászni mennek most ezek.

Nos, lóra hát, ki még gyalog van,
Mert a szép *Margit* is kijött,
Körül is fogják persze nyomban,
És kórusban üdvözlék őt.
Csizmácska van piczinyke lábán,
(Ily lábra ésbontó találmány!)
Nádtermetén pedig vagon
Szokásos, hosszú amazon.
Hozzák holló-lovát elejbe,
Röhög — meglátva őt — a ló,
Egy pillanat s ő mint a lepke
Fel is repült már a nyeregbe,
Víg kocczanással mondva: «hopplahó!»

S ügetnek a szerenési síkra,
Tolongva mind *Margit* körül,
Ki vágytársát oldalt szorítja,
Az oly boldog, az úgy örül!
Egy mosoly, egy szó, egy tekintet
Bolonddá képes tenni mindet...
És látva ezt Barancsy Pál,
Magában ekkép medítál:
«Szép, szép, — de hát azt mégsem értem,
Hogy kérő csak mégsem kerül!
De félve sejtén, hogy miért nem?
Kitér az okfejtés elől,
Hajrát kiált és ló s agár repül.

Jó mulatságot! — Már e hecezet,
Jó olvasóm, hagyjuk nekik,
A hajsza néked úgyse tetszhet,
Mely tart reggeltől estelig.
Mit nézzük, hogy ízvén a nyúlát,
Az agarak zsinórhoz nyúltnak,
Míg végre egy levágja ott
A szegény, gyáva állatot!
Mi úgysem értjük a lovashad
Hangos győzelmi mámorát:
Egy nyúl, a melyet megrohanak
Lovak, kutyák, urak! — No hát
Nem hős ezek mellett a félsóváb?

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta **Mikszáth Kálmán.**

A két Borly árva velem diákoskodott Rimaszombatban. Egy osztályba jártak, mert ikrek voltak, csinos fiúcskák, valóságos két *Adonisz*, még most is élénken emlékszem csattanó piros orozáikra, sugár alakjukra.

Testben szinte a fölösmerhetlenségig hasonlítottak, míg szellemi tulajdonokban nagyon is elütöttek egymástól. *Laczi* első emi-nens volt, *István* hátul faragta a padot, vásott «*durac capacitatis puer*» volt, a kinek tölése-
re

se lehetett volna a fejébe valami nagy okosságot önteni, egész nap pigézett, vagy gombozott, vagy verekedett, míg ellenben a gyors felfogású *Laczkó* a muzsákkal és az auctorokkal társalgott s bámulat tárgya volt lelki ékességei miatt. Kevélyen mondogatták a professorok:

— *Borly* *László*ról vegyetek példát. Micsoda ember lesz abból. Egy kis *Deák Ferencz* a maga nemében már most is.

De mennyire összeomlanak a leg tudósabb emberek egész sokaságának megjegyzései és jóslatai egyetlen egy embernek egyetlen egy ostoba bogarával szemben, annak kiáltó jele volt *Borly* kasznár úr elhatározása, hogy t. i. *Laczkó*t kiveszi az iskolából és lakatosnak adja, míg ellenben *Pistát* tovább neveltetni papnak.

A professor urak szörnyűködték s valóságosan megrohták az öreget.

— Hát van önnek lelke, kasznár úr, hogy ezt a jeles ifjút erőszakkal kitepi a tudományok kertjéből, és a másikat hagyja itt, a kinek ahhoz semmi hivatása?

— Hm, — felelte az öreg, — a lakatosághoz sok ész kell, tehát azért adom lakatosnak a jele-
sebbik unokámat, mert a lakatosnak verse-
nezni kell egy városnak valamennyi lakosá-
val úgy az árúk készítésében, mint azoknak
eladásában, míg ellenben a papnak csak eklé-
zsiához kell jutnia, a többi mind magától megy.
Isten az ügyetlen szolgáit se csapja el.

Bárhogy erőlködtek, nem sikerült eltéríteni az öreget a tervéről, állhatatos maradt. Neki úgymond, nem telik két fiút iskoláztatni, hát azt tanítatja tovább, a melyik nagyobb számár. Pünktum.

Persze szapulták e miatt is a környéken: — A vén gazember tönkre teszi azt a geniális gyereket. Igazi *dæmoni* lélek. Örül a szíve, ha valami roszat tehet. Még a saját unokáját se kíméli. Szégyen, gyalázat. Sőt hülyeség. Össze-
lopkod az unokáinak egy nagy vagyont. S aztán lakatosnak adja az egyiket, a derekabbat. Meg-
eheti aztán a hagyatékot. Minek egy lakatosnak a negyi vagyont?

A mi magát a *Laczi* gyereket illeti, neki tett az új mesterség. Tanulni vágyó lelke nem kereste a megtanulni valóban a különbségeket; arra még nem volt elég érett. Sőt különb dolognak tartotta, ha valaki egy esutorát ki tudott esztergályozni, mintha valaki egy szép verset komponált meg, vagy egy szép kriát. A lakatos mesterség titkai érdekelték, izgatták fantáziáját.

Még ezt az utolsó vakációját otthon töltötte a nagyapai háznál, de már nem oly vidáman, mint tavaly vagy harmadéva, mikor még az urasági park, tavával, kuglójával, bujóskaival nem volt eltitolt paradicsom, mikor még együtt játszottak ők ketten és a kis *Pál* báró, meg a *Mária* baronesz. Kergették a lepkéket, csónakáztak a tavon, horgásztak a Sulyok vizében, kiszédtek a fészekre a magas fákról.

Egyszer harmadéva a kis *Mária* (mert nagy ördög volt a kis *Mária*) olyan magasra mászott föl galyról-galyra egy fészektől, hogy mikor aztán a magasból letekintett, szédület fogta el és zsilbadás. Görcsösen kapaszkodott meg a felső ágban, olyan volt ott rózsaszín szoknyácskájában, hátára lecsúszott szalmakalapjával, mintha egy nagy virágja nyílt volna ki a fának. Csak hogy a virág reszketett és síra fakadt.

— Jaj, nem tudok többé lemenni. Nem merek. Apa, mama, ne hagyjatok!

Pál báró (akkor tizenhárom éves volt) elképedve futott a kastély felé a szülékért. *Borly* *Pista* segítségért kiabált. *Laczi* azonban egyenesen utána mászott, mint a mókus s mire



Kimnach László rajza.

— KAPASZKODJÉK A NYAKAMBA, BARONESZKA...

a kastélyból előszaladtak a szolgák és cseléd-
beliek dnyhakkal, lepedőkkel, létrákkal, már
akkorra fenn volt a legtetején.

— *Kapaszkodjék* a nyakamba, baroneszka,
én majd leviszem.

A kis leány átfogta a nyakát, odatapadt hozzá
szorosan.

— Az egyik kezemmel fogom a lábaeszkáját;
ne féljen semmit.

— No, már nem félek. Jó lesz így?

— Jó.

Már nevetett is hozzá; ilyen a leányszem;
mosoly lakik benne a könnyek alatt is.

Denique lehozta a fáról szerencsésen, mire
a báró megdicsérte a fiut és megveregette a
vállát.

— *Boszorkányos Varga János*, ezt nem hagy-
hatjuk jutalom nélkül. Válassz, mit akarsz
inkább? Egy barackot a fejed bűbjára, vagy egy
Flobert-puskát?

— Se az egyiket, se a másikat, — felelte a
fiú, a verejtéket törölve a homlokáról.

— Hanem?

— Hanem adjon a báró kisasszony egy eső-
kot, — követelte bátran.

Az olygarchák ivadékanak tetszett a szó,
elnevette magát, pedig ritka volt a mosoly
penészszinű, báygyadt arczán.

— Óhó, te paniperda! Hát már te regénye-
ket olvasol! A várkisasszony egy esőkot ad
az életét megmentő lovagának, a mit az térden-
állva vesz át. Nos, ugorj oda *Miezi* és esőköld
meg a leventét...

Miezi fülig pirult, aztán elpityeredett.

— Hát nem akarod megcsókolni?

— Mert ha előre megcsókolnám, aztán
nem venne feleségül, — mentegetődzött a kis
leány, — úgy járnék, mint *Rozália* tante az
orosz ezredessel.

— Ostoba liba vagy, — förmedt rá haragosan
a báró. — Kitél hallottad ezt a sületlenséget?

— A madame beszélt.

— *Takarodj* a szobádba, — parancsolta szí-
gorú hangon.

A báró mérges volt és nagy patáliát csapott
a bárónővel (született *Münster* grófnéval) és
a franciaia *gouvernante*-tal, hogy a kis *Mária*
elhanyagolt nevelésű, a kinek lelkét holmi illet-
len és pikáns pletykákkal már eleve közönsé-
gessé teszik. A madame visszafeselt, a miből
éles jelenet támadt. A báró menten el akarta
csapni a madame-ot a háztól, a madame
is rögtön el akarta hagyni a házat, de mint-
hogy a fizetése több évről bent volt az urasá-
nál és hirtelen kifizetni nem tudta, minden a
régiben maradt, bebizonyosodván újra és újra,
hogy a hitvány anyagisága, a pénz, sokszor el-
nyomja a lelkek finomságának érvényesülését.

Annai mégis történt, hogy a kis *Máriának*
ezentúl nem lehetett olyan szabadon elkanal-
doznia fivérével és a kasznár-fiúkkal; egyedül
szédtek a réteken a magvast, üldözték a ken-
derázatokban a békákat és molesztálták csúzlí-
jükből a falubeli kutyákat. (Látna csak a kasz-
nár, lenne, tudom, ne mulass.)

A báró különben tökéletes nagy úr volt. Az
ő szava okmányszámba ment, mint a királyé s
a legközelebbi napok egyikén, mikor *Pestre*
ment (gyakran vonzotta oda a *Nemzeti Kaszinó*),
egy *flóbert*-puskát hozott kasznár *Laczinak*, át
is küldte az inasával, mihelyt megérkezett, de
az inas visszahozta.

— No, mi az? Nem volt a fiú otthon?

— De otthon volt, hanem azt mondja, ő mást
kért, a puska nem kell neki. Hogy a mit mon-
dott, megmondta.

— Itt van, — nevetett a báró gúnyosan, egye-
nest a madame felé tekintve, a kisasszony egy

esókkal tartozik és a követelő fél nem enged. (Aztán az inashoz fordult.) Vidd vissza a puskát, a másik fiúnak.

A főbert-puskát tehát Borly Pista kapta, a mely esemény, ha a sulyoki verebek történelmet vezetnének, véres betükkel lenne felírva a veréb-annalesokban, így azonban nyomtalanul zajlott le, ha csak azt nem veszünk, hogy Pista azóta nagy háládatosságot érzett a bárói család iránt, szolgálatkész volt és elnéző, valóságos meghunyászkodással engedte birkózás közben, hogy a vézna Pál báró földhöz verje. Úgyzólván lefeküdt neki, a puskáért.

Az öreg kasznár, a ki a kerítésen át látta a Pista szolgálai önmegtágadását, körülbelül ilyenfelét dörmögött magában.

— Nem, ez nem való mesterségre. A mesterembernek vissza kell ütni az öklével, mert különben nem becsülik meg a társai. Ez a nagy urak közé való, enged nekik, ilyet szeretnek, püspök lesz.

Talán ez adta neki az első impulzust, hogy Pistát taníttassa és a Lacziból faragjon lakatost, a mely mesterséget azért szerette, mert a megboldogult apósa után, a ki lakatos volt, mind megmaradtak a szerszámok, elrakta szépen ládákban a padlásra. Itt meg a szerszámok adtak impulzust. De mindegy is, akár a lakatos van meg előbb és csak azután szerez szerszámokat, vagy a szerszámok vannak meg előbb és csak azután neveltetik hozzájuk a lakatos.

Az öreg kasznár ezt a tervét még csak érlelte az a kis epizód, hogy a piskóta dongájú kis báró, vérszemet kapván a Pista feletti hatalmaskodás által (mert a hatalmaskodást csak egyszer kell megkóstolni, hogy rászokjék az ember, roppant jó ize van), a Laczi gyerekkel is olyan fölényesen akart elbánni, mire az ügy elagyabugyálta rövidesen, hogy a kis báró vért köpött egy pár napig.

Az öreg báró éktelen dühbe jött s első percében korbáccsal kereste a kasznár Laczit, úgy, hogy az elszaladt az erdőbe és ott a esősznél huzta meg magát egy pár napig. Azontul is kerülnie kellett a kastélyt, mert a báró megmondta nyiltan Borlynak:

— Az unokájának pedig mondja meg, hogy ne mutakozzék többé a szemem előtt, mert ki nem kerüli a pofont.

Az utolsó vakációban, tehát már a tájékkára se ment Laczkó a kastélynak, — a hol egy esókkal tartoznak neki és egy pofonnal.

(Folytatás következik.)

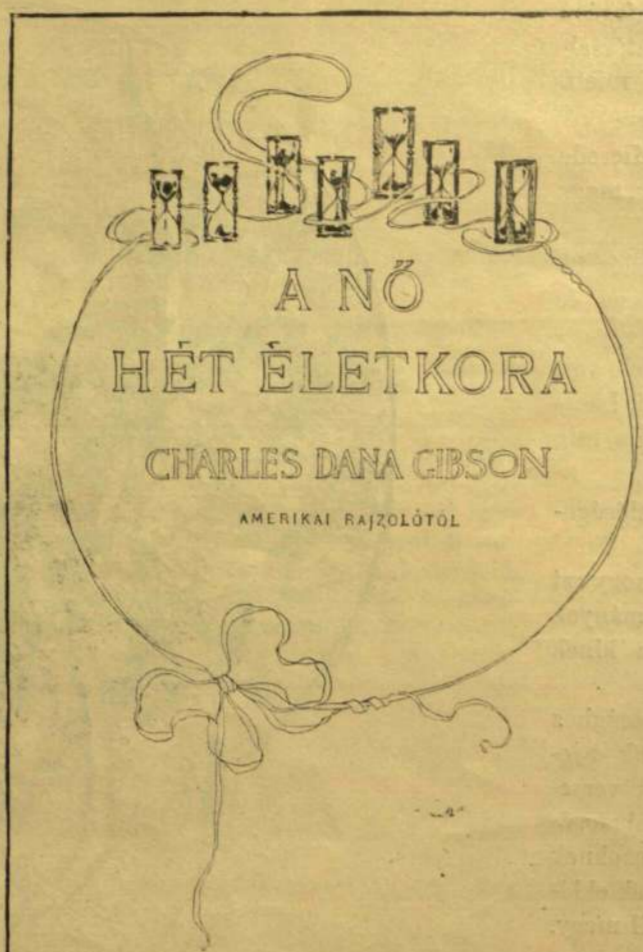
LILIPUTI LOVACSKÁK.

Ezelőtt három esztendővel az amerikai lapokban az a hihetetlenül hangzó hír volt olvasható, hogy egy Rhode-Island államban élő föld-birtokos a nyugat-indiai tenger egy lakatlan s eddig teljesen ismeretlen kopár szigetén olyan apró lovacskákat fedezett fel, a melyekhez képest a miniatűr arányairól híres Shetland-pony valóságos óriás.

A hírrel eleinte nem sokat törődtek. Az amerikai riporterek fantáziája az efféle föltételekben olyan kimeríthetetlen, hogy az olvasóközönség már teljesen elfásult az ilyen kacskákkal szemben. Néhány lótenyésztő azonban mégis érdeklődni kezdett a dolog iránt, utána jártak s ekkor kiderült, hogy a hír minden részletében igaz. A csodalovak élnek és szaporodnak, tulajdonosuk, Mr. David Buffum ismert gazda és lótenyésztő a Meadow Island-i farmon Wicksford mellett Rhode-Island államban. A farmot s a lovacskákat 1902 november 26-án az állami állattenyésztő bizottság egy küldöttsége is megvizsgálta s a megtekintés eredményét a bizottság évi jelentésében közzé is tette. Buffum úr aztán a következő (itt kivonatossan közölt) ezikkben ismertette a kis lovak feltalálásának történetét:

„1901 tavaszán egy bostoni bank megbízásából Hayti szigetére kellett utaznom, megbesülni két birtokot, a melyekre jelzálogkölesön volt bekebelezve. Az egyiket, a mely mintegy tíz mérföldnyire volt Jeremie városától, könnyen megtekinthettem. A másik, egy kávéültvény, egy völgyben feküdt, körülbelül hat mérföldnyire a Lliani tengerszorostól és sokkal nehezebben volt hozzáférhető. Megbeszéltem a dolgot Boulanger úrral, a jeremie-i amerikai konzullal, a ki azt a tanácsot adta, hogy hajózzam a part mentén át a Lliani szoroson, a míg elérkezem D'Azvedio úr ültvényéhez, ott találom egy amerikai, Jones kapitányt, a ki részes a kávéültvényben, a ki bizonyára örömmel fog fogadni s elkísér, ha kívánom, az ültvény megtekintésére.

Megköszönve a tanácsot, felfogadtam egy négert, a kivel egy kis vitorlás csónakon elindultunk. Az utazásról nincs mit elmondanom, csak épen hogy leirom Lliani-sziget különös formációját, a melyet azelőtt sohasem láttam. Hayti-sziget partjainak ez a része, mint mindenki tudja, roppant meredek s az égbe nyúló szirtek egyenesen a tenger vizéből emelkednek ki. A mi Lliant illeti, az tulajdonképpen egyetlen hatalmas meredek hegy, a mely merészen emelkedik ki a tengerből s látszólag lapos a teteje. A szoros, a mely a szárazföldtől elválasztja, néhol alig kétszáz láb széles s a geológusok már bizonyára megállapították, hogy valamely természeti katakliзма szakította el a szárazföldtől, illetve a nagy szigettől. Utazásom második napján délelőtt 11 órakor



nélkül nem juthatunk tovább. Így hát, visszafordultunk s másnap jó hosszu létrával felszevelve elértük a hegy tetejét.

Fenn nagy meglepetés várt ránk. A helyett, hogy egy óriási asztal szélén találtuk volna magunkat, a mint reméltük, úgyzólván egy óriási teás-eszeze peremén voltunk, mert a hegy teteje mélyen be volt horpadva, mint egy kihalt vulkán krátere. Hiszem is, hogy valójában az, bár a szélén elég sük és nem kerek, hanem tojásdad formájú. Hossza, hirtelen beeslésre, mintegy nyolcz kilométer, szélessége mintegy három és fél kilométer lehet. Így hát Lliani teteje valójában síkság, a melyet óriási meredek fal vesz körül.

Elég könnyen ereszkedtünk le a völgybe, a belső oldal sokkal kevésbé lévén meredek, mint a külső. A sziklafal teljesen elzárta a levegőjárást és valóban pokoli hőség volt. Volt ugyan néhány fa, de még azoknak az árnyékában is legalább 38—40 fok volt a hőség. A fű, a tropusok «pimento»-füve rövidebb és vékonyabb volt a rendesnél s részben kiszáradt. A behorpadás közepén egy fél holdnyi nagyságú, látszólag igen mély tócsa volt egészen tiszta, édes vízzel.

Azért írom le ilyen pontosan a helyet, mert úgy hiszem, mindezeknek a körülményeknek nagy befolyása van arra, a mit itt találtunk. De erről majd később leszen szó.

Eleinte nyomát sem láttuk azoknak a bizonyos kecskének, a melyeket Jones kapitány emlegetett. De, egy idő múlva egy nyáj apró állat közeledett felénk. A nyáj huszonöt-harmincz darabból állhatott s minden félelem nélkül tartott felénk. Mikor közelebb érték, akkor láttuk nagy csodálkozásunkra, hogy nem kecskék, hanem apró ponyk, de talán félakkorak sem, mint az eddig látott ponyk legkisebbje. Bár még nem voltak elég közel ahhoz, hogy pontosan megfigyeljük őket, annyit láttunk, hogy jóval kisebbek, mint vérebeink és testük formájában a legtökéletesebb miniatűr-lovacskák.

A lótenyésztőnek minden őszöne feltámadt bennem erre a látványra s nem tudtam elfojtani a bámulat felkiáltását e liliputi állatok láttára. Ez volt ép a baj. Egy szempillantás alatt a két véreb utánuk eredt és Jones kapitány minden hívogatása luábavaló volt. A nyáj szétfutott, de nem elég gyorsan s a két véreb, kevesebb idő alatt, mint a mennyi a leírásához szükséges, két kis állatot darabokra tépett. Végre Jones kapitánynak sikerült megfogni őket s leírhatlan káromkodások közt a két szörnyeteget egy fához odakötöni.

Azután megvizsgáltuk az ily hirtelen és ily váratlan véget ért állatokat. Körülbelül akkorák voltak, mint egy skót collie-kutya. Súlyuk 21—23 kiló lehetett.

Természetes, hogy fölébredt bennünk a vágy, néhányat az érdekes lovacskákból elve elfogni. De hát messze voltunk otthonról s alkonyodni kezdett. Így hát hazafelé indultunk, hogy otthon kényelemben gondolkozzunk a további teendőkről.

Következő nap Jones kapitány valamennyi néger munkása egyebet sem tett, mint vékony vesszőkből gátakat font, tervünk az lévén, hogy egy karámot csinálunk V-forma kapuval, a melybe a kis ménest behajtjuk s aztán a bejárást elzárva, elevenen elfogjuk az állatokat. Azonkívül nagy vesszőkosarakat is fonattunk, a melyekbe a kis lovakat elhelyezendők voltunk, hogy a meredek sziklafalról veszély nélkül lehozhassuk. Estére az összes dolgok elkészültek.

Másnap kora hajnalban keltünk útra. A kapitány jó borralalókkal s erősbérszéllel rávett néhány négert, hogy tegyék meg velünk az expedíciót. Átkelésünket s a hegre való felmásztat nem zavarta meg semmi és reggel kilenczre a karám fel volt állítva. Hozzáálltunk a lovak behajtásának nagy munkájához.

Még ma is mint életem legborzotatóbb megpróbáltatására gondolok vissza erre a délelőtti. Embernek arról a hőségéről nem lehet fogalma. Még négereink is önkívületbe estek időről-időre s meg kellett a jutalmat kettőztetnünk, hogy a további munkára bírjuk őket. A ponyk behajtása sem volt könnyű dolog. Újra meg újra odaszoritottuk őket a karám bejáratához, újra meg újra megfordultak s eszeveszett futásban rohantak a síkság végére. De végre is, úgy dél-



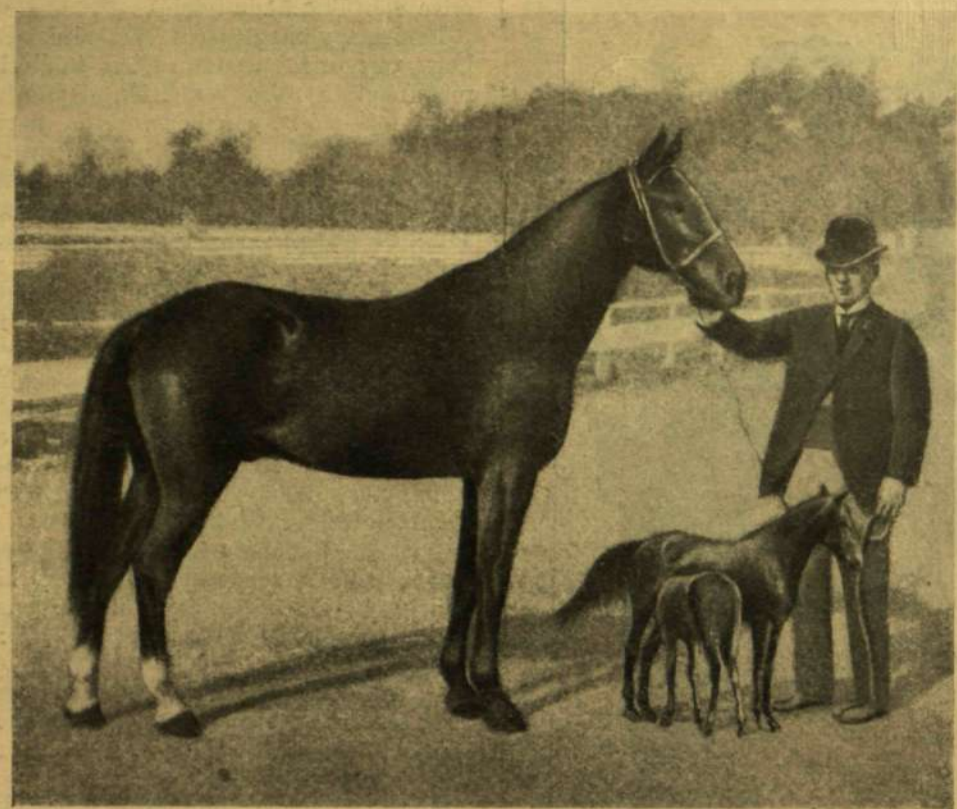
élerkeztem Jones kapitányhoz, a ki nagyon örült, hogy végre honfitárral szoríthatott kezét, itt, az lsten háta mögött, s rávett, hogy maradjak nála legalább egy hétig, a mibe szívesen beleegyeztem.

Ott tartózkodásom idején sokszor szóba jött a Lliani-sziget, a mely, magam sem tudom miért, sehogysem akart a fejemből kimenni.

Mindenki tudja, mekkora értéke van minden kis darab sík földnek hegyes vidéken. Lliani-sziget teteje pedig az én nézetem szerint teljesen sík lehetett s mégis lakatlan volt. Főoka ennek úgy látszik a benszülöttek babonája volt, a kik szentül meg voltak arról győződve, hogy a szigetet vudu-k (boszorkányok, kísértetek) látogatják s így nem volt az a kincs, a miért odamerészkedtek volna. De hogy mért nem

veszi birtokba fehér ember a szép sík föld-darabot, erre Jones kapitány sem tudott felelni, legfőljebb azt, hogy a feljutás roppant nehéz lehet. Lám ő maga is, ambar ötödik éve lakik közvetlen szomszédságában, soha sem kísérelte meg a feljutást. Néha gondolt ugyan rá, mert szenvedélyes vadász s egyszer-kétszer látott valami kecskefeléket (legalább ő annak nézte) fenn a hegy ormán. A sok beszédnek a vége az lett, hogy egy szép reggel elindultunk, hogy megmászassuk a szigetet. Mindegyikünk egy puskát vitt magával s azonfelül jött velünk két vad tekintetű véreb is, a melyekre, úgy hittük, a vad felhajtásánál szükségünk lehet.

A tötöre nem értünk fel aznap. Hosszú, fáradságos kapaszkodás után már majdnem a hegy ormán voltunk, midőn beláttuk, hogy létra



FIFI, LLIANIAI PONY KANCSA CSIKÓJÁVAL, EGY 16 MARKOS LÓ MELLETT.

utáni három óra tájban sikerült behajtunk őket s elkezdük a karámot szűkebbre vonni.

Ekkor jött közbe a legkellemetlenebb eset. Az egyik vesszőgát felborult s mielőtt helyére tehetjük volna, az egész ménes, hét lovascska kivételével elszabadult. Mi már aztán nem tehetünk egyebet, mint hálát adva a Gondviselésnek ezért is, kosarakba raktuk a lovakat, szerencsésen leszállítottuk a hegyről s átvittük Jones kapitány birtokára.

Aztán megkérdeztem a kapitányt, hogyan szokszuk fel a zsákmányt?

«Csak vigye el mind a hetet» felelé ő. «En ugyanis itt lakom s a mikor akarom, foghatok többet is. Kettőnk nevében birtokba veszem ezt a területet s ezt a hetet az ön részébe tudjuk bele.»

Hálásan vettem tudomásul a kapitány nagylelkű ajánlatát s másnap már útban voltam kincsemmel Jeremie felé. Itt az Amerikába menő gőzhajóra várva, még egy lopási kísérletnek is ki voltam téve, a mely szerencsére nem sikerült.

A lovascskák a dúsabb legelőn nagyon jól érezték magukat, bár eleinte igen nyugtalanok

voltak a szokatlan környezetben. De én sokat foglalkoztam velük s mindennap szelidebbek, kezesebbek lettek.

Jeremie-ből az Adirondack gőzöns New-Yorkba, onnan a Fall River vonal Priscilla hajóján Newportba s innen a General hajón Wicksfordba szállítottam a lovakat, elkerülve így a vasúti szállítást, a mi annyira meg szokta az állatokat viselni.

Farmom, Meadow Island egy mélyen fekvő, inkább homokos talajú 100 hold kiterjedésű sziget, ép a wickfordi kikötőben, körülbelül 400 méterre a parttól s 1900 július elsején itt szállítottam szerencsésen partra mind a hét lovamat. A kis állatok hamar hozzászoktak a dús tengeri fűhöz s igazán kimondhatatlan gyönyörűséget okoztak nekem s gyermekeimnek.

A téltől azonban rettegetem. Nagy csodálkozásomra azonban, a hideget igen jól kiállták. Az első hidegek beköszöntésével jó meleg pokróczokba burkoltam őket, de később ezt is fölöslegesen találtam. A legérdekesebb volt, midőn az első hóesés után a szabadba bocsátottam őket. Természetes, hogy azelőtt sohasem láttak még havat. Eleinte szorgoskodtak, kószolgáltak, de aztán belefelekedtek s ép úgy meg-hemperegtek benne, mint a mi éjszakai lovakim. Azt hiszem, hogy a ló természetes ösztönei sohasem vesznek ki egészen s ha a körülmények folytán soká szunnyadnak is, a legesekélyebb alkalom is elég hozzá, hogy újra felébredjenek.

Reméltem, hogy a míg lovakim akklimatizálódnak, kevés leend a látogatóm. De csalatkoz-



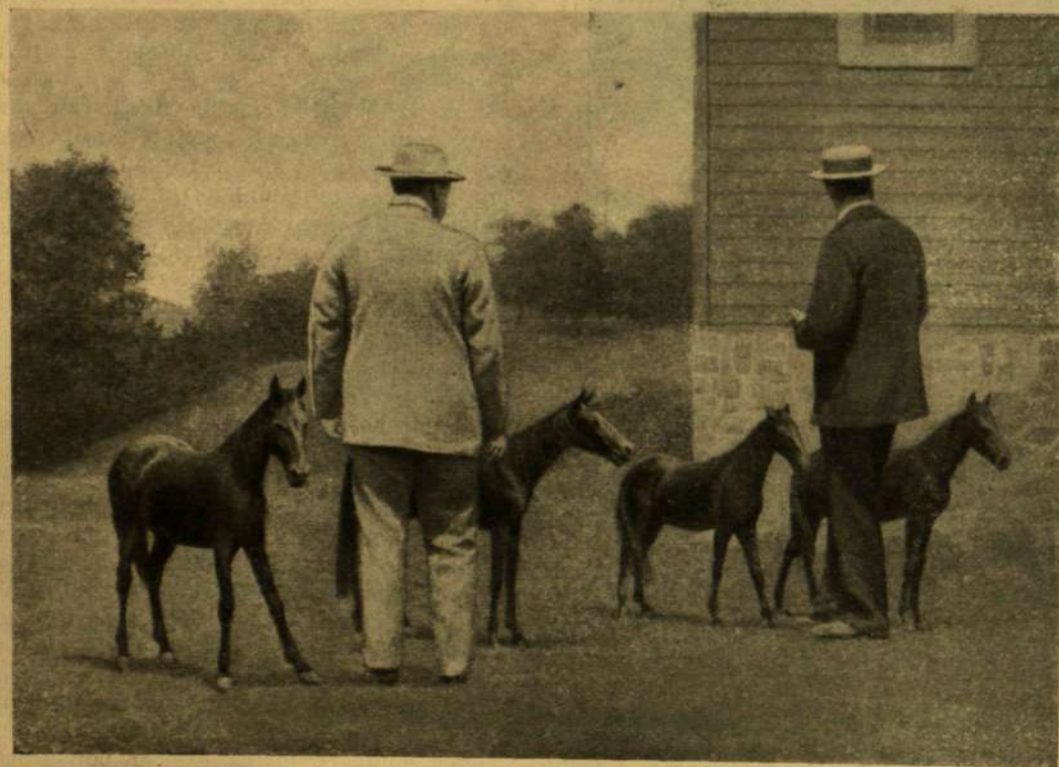
DESSALINES NEVŰ VILÁGOS PEJ PONY MÉN, 19 HÜVELYK MAGAS, 49 ÉS FÉL FONT SÚLYÚ.

tam. Majdnem mindennap odahajtott valakit a kíváncsiság még messze földről is. A három kis mén, a melyeknek három haytii híres ember nevét adtam u. m. Toussaint, Dessalines és Faustin I. különös csodálat tárgya volt. Sok látogató meg akarta venni, de én állhatatosan visszautasítottam az ajánlatokat. De hát a pénz hatalma nagy s végre Charles Delosse úr Montrealból 50,000 dollárt ígért Dessalines és Grisetle-ért, ez utóbbi lévén legszebb kanca és Dessalines olyan pompás mén, hogy igen közel állott Toussaint-hez, a melyet a legkülönbnek tartottam. Nem voltam képes tudadni ezeken a gyönyörű állatokon, de Delosse úr okvetlen egy párt akart s így átengedtem neki Faustin I.-t és Fifi-t 70,000 dollárért (350,000 korona).

A vasúti utazás nagyon megviselte szegényeket és az utat csak Faustin élte túl. Ez most az egyetlen importált Lliani-i ponyea a kontinensen az enyéimen kívül.

A három megmaradt kanca közül kettő csikót ellett Meadow Islandon. Érdekes lett volna tanulmányozni, vajjon az új viszonyok közt megtartják-e kicsiny természetüket. De fájdalom, nem vagyok gazdag ember s így nem tudtam ellenállni a vételajánlatoknak. Az egyik csikót 30,000 dollárért (150,000 korona) Ellsworth clevelandi cirikus tulajdonos vette meg, a másikat 32,000 dollárért (160,000 korona) G. W. Ellery úr Newportból.

A mi az én nézetemet illeti a lovakat illetőleg, a melyek kétségtelenül a világ legkisebb



LLIANIAI PONYK MEADOW ISLANDON.

A VILÁG LEGKISEBB LOVAL.

lovakim, arról igen röviden számot adhatok. Tudva-levő, hogy Nyugat-India első telepesei felfedező utaikban igen gyakran csigákkal és kötelekkel húzták fel lovaikat a meredek hegyekre, abban a hitben, hogy ott fenn talán újra hasznukat vehetik. Nagyon valószínű, hogy az én lovakim ősei is századok előtt így jutottak fel Lliani tetefjére. Betegség, sántaság vagy egyéb okokból aztán fenn hagyhattak néhány állatot s ezek, meggyógyulván, elszaporodtak. Azon a csekély területű sovány legelőn, a leirhatatlan melegben testi visszafelődésük érhető dolog. A mi a meleget illeti, Jones kapitány úgy vélekedik, hogy azt nem csupán a nap sugarai okozzák, hanem valószínűnek tartja, hogy az alvó vulkánban valami földalatti melegség is van. Azt hiszem, ebben igaz is lehet, mert hosszas tropikus vándorlásaim alatt sehol ehhez hasonló pokoli meleget nem éreztem soha.

A másik kérdés, a melyen sokáig gondolkodtam, az volt, hogy miért nem szaporodtak el jobban ezek az állatok évszázadok alatt, holott minden lötenyészítő tudja, hogy a ló aránylag milyen szapora állat. Ezt is megmagyarázza Jones kapitány nem régiben érkezett levele, a mely így hangzik:

«Kedves Buffam! Emlékezni fog rá, hogy utolsó levelemben számot adtam a pony-król, a melyeket amerikai módon meghódítottunk és hogy akkor huszonnyolcra voltak. Májusban megírtam, hogy kilenc kanca megellett. Mikor legutoljára felmentem Lliani-ra, már csak hét csikót találtam és nyomát sem láttam az eltűnteknek. Ez arra a gondolatra vezet, hogy valamely ismeretlen ellenség, valószínűleg valami nagy ragadozómadár dézsmálja a mi ménesünket s ez magyarázza meg az aránylag csekély létszámot. Azóta megint három csikó tűnt el s elhatároztam, hogy végét vetem ennek az állapotnak, mert kár volna így elveszteni ezeket az értékes állatokat. Találtam Jeremie-ben egy igen jóvaló embert a ki majdnem fehér és semmit sem fél a kísértetektől, s őt szegődtettem, hogy viselje gondját, a ménesnek. A szikla szélén építettem neki egy kényelmes házat, a hol családijával együtt megtelepedett s igen boldogan él a hőségétől sem szenvedve annyit, mint lent a katlanban.»

Az állami bizottság fentebb említett jelentéséből kiemelendő, hogy a lovak magassága 45—48 centiméter; súlyuk 20—23 kilogramm közt ingadozik. Színük szolid egységes fekete, pej vagy fakó s a Lliani-ban hagyott ménesben sines szürke, deres vagy tarka ló. És megjegyzendő, hogy az apró lovascskák épen nem zömök, gömbölyű ponye-typusúak, hanem redukált méreteketben a szép arabs ló minden nemese formájával dicsekedhetnek, a mint az képeinken is látható.»

Közli: Szemere Atilla.

AZ ÚJ-ÉV PÁRISBAN.

Párisi élményeimből.

Enyhe, tavaszi napra virradt a város, mely lassankint kezd fölébredni. Páris későn kel Budapesthez képest, a Szilveszter estét pedig lakói olyanforma korhelykedéssel töltötték, mint nálunk: vendéglőben vacsoráltak, megtöltötték a színházakat és más mulatóhelyeket s késő éjjel tértek haza. Volna tehát ma még különös okunk is a lustálkodásra, de mintha épen ma korábban kelnének a szokottnál, mint a hogy én is arra ébredek fel, hogy egy öreg koldus énekelve végig sántikál az ablakom alatt. Magamnak kellemesebb szereződöt is tudok képzelni, de a szegény öregnek valószínűleg legszebb zene a köveztetre lehulló pénzdarab csengése, ez pedig ma bővebben hull, mint máskor, hiszen ma új-év napja van, általános adakozás, bőkezűség napja.

Régi szokás ez a francziánál. Ha nem akarjuk is egyenesen a galloktól leszármaztatni, a kinek új-év napján szokásban volt a szent növényük (gui) osztogatása, annyi bizonyos, hogy évszázadok óta fennáll s a forradalom, a mult e nagy üldözője se bírta kiirtani. Hiába tiltotta el a karácsony-új-évi barakkok felállítását, megjelentek azok újra, megvannak ma is és meg van velük együtt az étrenne, az új-évi ajándék szokása.

Az étrenne! Milyen édes szó ez a francia nyelvnek, különösen ha inkább kapni akar, mint adni! A eseléd abban a reményben tűr, hogy az étrenne kárpótolja a kiállott bosszúságokért s ha családik, legalább nincs ok, a miért tovább túrjon. A ki valami szolgálatot tesz az év folyamán (házmester, levélhordó, stb.) mind reményű, hogy igazi ünneppé

teszszük neki az új-évet, de legerősebben várják, sőt megkövetelik a gyerekek, a kik e nélkül nem is tekintenek ünneppé az ünnepet.

De hát adni is élvezet, ezt tartják a házastársak, rokonok, jóbarátok, a kik megajándékozzák egymást, fiatal és kevésbé fiatal imádók, a kik felhasználják az alkalmat, hogy érzelmeiket kifejezzék, ha csak egy virágcsokorral is.



BÉKÉSMEGYEI NŐK ÉS FÉRFIAK.

Erdélyi fenyőhegy.

— Hová megyünk? — kérdezem ismerősömtől, a kivel együtt indulunk sétára.

— Oda, a hol valamit látni.

— Helyes. És hol van az?

— Az új-év az üdvözlések napja. Hogy szülőinket, rokonainkat üdvözlöljük, szóval, hogy családban töltsük az ünnepet, mint szokás, abban itti nekünk nem lehet részünk. Kevésbé közelálló levélbeli üdvözlésben mind a kettőnket részesített már a mai posta, legjobb lesz tehát azt megnézni, a mi mindnyájunkra a tisztelgők felvonulását az el-möknél.

Elindulunk tehát az Elysée-palota felé. A Boulevard Saint-Germainen fényes katonai parádé közeledik felénk; daltás cuirassier-ek csillogó mellvérttel robognak egy nyitott hintó előtt és után, a melyben két idősebb úr viszonozza folyton a közönség üdvözlését.

— Mi ez? — kérdezem ismerősömtől. — Tudtommal semmiféle király vagy császár nincs most Párisban.

— A köztársaság elnöke megy visszaadni a szenatus elnökének az új-évi látogatást.

— No, én többször láttam nálunk a mi királyunkat, de mondhatom, hogy rendszeren egyszerűbben jelenik meg, mint ez a montélimari ügyvéd.

— Ah, a mi azt illeti, Loubet urat olyan bonhomme-nak ismeri a világ, a ki szívesen lemondana erről a csillagokról. Árde, mint államfő, nemesak ügyvédek számlál elődei közt, hanem királyokat és császárokat is. Az ilyen elődök pedig kőteleznek.

Mit gondol, hányan vannak még francziák, a kik császári udvart láttak Párisban? Hisz a köztársaság még csak 34-ik évét éli.

Az államfő kíséretével, de magával az utczával is, a hol járunk, eles ellentétben álltak a koldusok, a kikkel lépten nyomom találok, egyre növekvő számban, a mint a Place de la Concorde felé közeledtünk. Honnan kerülnek ezek ide? Sohase láttam én őket ilyen előkelő helyen egyesével se, nemhogy százával, mint ma. És a merre csak elhaladunk, a legszebb utczákon, mindenütt csaknem sorfalban állanak fel.

— Látja, — mondja ismerősöm, — mindenki, a legszegényebb is megkaphatja a maga étrenne-jét. De csak ma; a ki holnap nyújtán a kezét olyan előkelő helyeken, mint ma láttuk, meggyílna a baja a rendőrséggel. Ma félelem nélkül megetheti.

— Az eszme szép és dicséretreméltó, de egyetlenegy ünnep egész esztendőben...

— Igaz, szomorúan kevés, de mégis valami. És hátha ez egy nap aratása több napnak vagy épen hétnek a terhért is képes megkönnyíteni!

Fájdalmas látvány volt a nyomornak ez a nyüzsgő kiállítás, főképp a fényes keretben, de mintha a járókelők igazolni akarták volna barátom fölveté-

sét, úgy hogy lassankint némi vigasztalás-félet is kezdtem érezni. Végre is, gondolám magamban vendéglőm felé tartva, nem mindenütt tesznek csak annyit is, mint ebben a frivolnak kikiáltott Párisban.

Ebéd végén a dessert-tel együtt a garçon egy kis tányért is letesz elé, rajta szivar, gyufa, narancs.

— Mondja csak Léon, a gazda adja ezt?

— Nem, a személyzet.

Ebből megértettem, hogy most rajtam a sor adni. Reméljük, hogy mindenki kapott ma étrenne-t.

Szigetvári Iván.

BÉKÉSMEGYE NÉPE.

Az a nagy mozgalom, a melyet a népszanatoriumok felállítására érdekében indítottak, a békésmegeiek szívében talált legelőször visszhangra. Az ő megéjükben ingyen telket adtak az építésére, a közelebb rendezett kiállításra elküldötték legjobb kézimunkáikat, a szövő és fonó ipar remekét, szép leányaik közül néhányat, hogy megmutassák, hogyan készítik odahaza ezen szép dolgokat. Ők áldozhatnak is a nemes célra, mert a békési magyar nép túlnyomó része jómódú, tehető telkes gazda, le is nézi a szegényebb tótot, jobban mondva tótmagyart, kiket a XVIII. században báró Harruckern akkori főispán telepített Békésbe.

A békésiek igazi magyarok. Büszkék, rártatosak, szeretik hazájukat, igazmondók, jószívűek és könnyen hívők.

Sokat ad a békési házatájára, meg a ruházatkódásra. A ház mindig bőfehérre van meszelve s náddal vagy zindelyllyel fedett. Szalmafedeles házakat erre fel nem lehet látni. A szobák tiszták, sőt a módosabbaknál modern berendezésű szalont is találunk.

A férfiak hétköznapon borjúszájú inget és gatyát hordanak, a tehetősebbek azonban akkor is posztó ruhát viselnek. Felső öltönyük a juh- vagy báránybőrökből készült suba, bunda, mely fehér, vagy világosbarna színű s különbözőkkel van díszítve. Nagyon hordják az abasposztóból készült szűrt is. Ennek négyzetes gallérja vörös vagy zöld szegélyű, oldalain és hátán különböző cifraszágok meg virágok vannak kivarrva. Ebben azután versenyeznek, hogy kinek legyen szebben kivarrt szűre.

A békési nő is természetesen nagyobb gondot fordít öltözködésre, mint a férfi. Suhogó ránczos szoknyát hordanak, díszes pruszlikot és kötényt, köznapon szineset, ünnepnapon fehérét. Ünneplő ruhájukat csak az igen szegények nem készítik selyemből. Hajjukat hátra fésülve, fenn és lenn pántlikával megkötte több fonathal leeresztve hordják. Így mennek azután vasárnap délelőtt a templomba.

Vasárnap este rendszeren össze szoktak tánczra gyűlni, a mit nem igen engednék el. Sa táncz-



BÉKÉSMEGYERI LEGÉNYEK.



nál is észre lehet venni a különbséget a békésmegyeri magyar és a tót között. Míg a magyar tűzzel járja a csárdást, s a gyorsat különösen szereti, addig a tót lassan mozog ide-oda, egyik kezével, melylyel a táncosnője vállát fogja, lassan üti a taktust. Még a gyors zenénél sem jön ki a taktusából, azt is lassúra táncolja.

Hétköznapon azonban igen szorgalmasan dolgoznak. Legtöbb a saját földjével van elfoglalva, ott munkálódik, némelyek az uraságokhoz szegődnek. A kézművességet nem igen kedvelik.

A megyében erdő alig van. Szántóföld és legelő legnagyobb része. A békési ember fát nem igen ültet, mert «nem akar a búzapusztító verebeknek tanyát ültetni». Az asszonyaik leányaik fonnak és szőnek s munkájuk igazi házi ipar, mert a kendert is maguk termelik, sőt még a gyapjút is odahaza dolgozzák fel. A leányok, még a tehetősebbek is, legtöbbször maguk készítik el a kelengyéjüket.

Igen érdekes volt még egy-két évvel ezelőtt előbb a békési lakodalom. Mielőtt esküdni mentek, nem jött össze a menyasszony és a vőlegény, hanem mindegyik külön-külön ment násznépével zenekíséret mellett a templomba.

Mikor mint férj és feleség jöttek ki, akkor is az asszony haza ment szüleihez, a férj szinte a maga lakására s így mulattak külön lámpagyújtásig, akkor a férj elindult násznépével kikérni az asszonyt. Volt azután dinom-dánom, hanem az új pár megszökött hamar.

Most már együtt mennek a mirtuszoszörüs menyasszony, meg a rozsmaringos nyoszolyóleányok a vőlegényvel, meg a vőfélyekkel templomba, még pedig karonfogva s azután el sem távozik egymás mellől az új pár.

S. L.

EGYVELEG.

* **Halászat lóháton.** Ez a sajátos módja dívik a halászatnak a Columbia folyó némely részein, nem kis ámulatára az arra vetődő utazónak. Az említett folyóban ugyanis tömördek lazacz lévén, a megtelt húzó-hálókat ki se bírnák vontatni s úgy segítenek a dolgon, hogy lóháton mennek a halászok a vízbe s úgy húzzák lovaikkal a hálókat.

* **Legdrágább konyha- és evőkészlete** a perzsa uralkodónak van. Még a főzödények is arannyal vannak borítva, a sah pedig csupa vert aranyból készült, drága kövekkel ékesített tányérokat használ. Az összes felszerelés értékét 22 millió koronára becsülik.

* **A legtöbb válás** aránylag Svájcban fordul elő, hol pl. tavaly 1027 válópórt intézett el a bíróság. Ily formán Svájcban minden ezer házasságra mintegy 193 válás esik.

* **A vasút terjeszkedése.** Ezelőtt hatvankét évvel az egész világon összesen csak 7700 kilométernyi volt a vasutak hossza, a múlt év végén pedig már 791 ezer kilométer volt forgalomban, melyek kiépítése és felszerelése 76 ezer millió koronába került.

* **Por alakú tej.** Egy amerikai társulat New-Yersey-ben «Nutrium» elnevezés alatt szárított, por alakú tejet gyárt, mely a folyékony friss tej minőségét állítólag teljesen megtartja s csomagokban könnyen bárhova is elszállítható.

* **Mesterséges öregség.** Nem emberekről, főképp pedig nem nőkről van szó: a hegedűben becsülik többre a régit az újat. És ime egy *Harvey* nevű kaliforniai lakos kitalálta a módját — állítólag, — hogyan lehet a hegedűt mesterségesen megöregíteni. Eleget 10 perczig kitenni a *Röntgen*-sugarak hatásának és megvan az egész. Ezt a tüneményt *Harvey* úgy magyarázza, hogy nem maga a kor, hanem a rezgések, vibrációk alakítják át a fa szerkezetét, ezt pedig mesterségesen is elő lehet idézni.

* **A siami király 500 hadiezelőre** begyakorolt elefántot tart. Ennek a különös hadtestnek saját tábornoka van.



BÉKÉSMEGYERI LEÁNYOK.



Erdélyi jéngépek.

BARCSAY KÁLMÁN.

1839—1904.

Tudós archaeologusok egy régi verset találtak egy papyruson, melyben egy anya vigasztalódva éneklő csecsemője torokgyíkban történt halálát. Mikor lehetett ez? Az évszámot nem tudták kisütni, míg végre egy logikus fej meghatározta. Ez a vers csak Herodes korában teremhetett, mikor a csecsemőket irtották.

Valami csekély hasonlat van a két eset közt, csak azzal a különbséggel, hogy a miénkben nincs egy csöppnyi vigasztaló se. Hasonlít csak annyiban, hogy mikor a belügyminiszter javában pusztít a főispánok közt, jön a halál is, kaffkánál kaffkább kaszájával és elragadja Barcsay Kálmánt, Hunyad vármegye főispánját, a vaskorona-rend vitézét, nagy-barcsai Barcsay Ákos régi erdélyi fejedelem ő nagyságának egyik leszármazottját, stb.

Hiszen ha csak a főispánság ürlne meg, akad az Hunyadba, a vaskorona-rendnek is talál a király új gazdát, Baresay fejedelmek is vannak még utódjai, hiszen ha csak eddig volna a gyász, de Barcsay Kálmánban egyszerűen Erdély egyik talán legesesebb, de bizonyosan a legkedvesebb embere halt meg, kinek elvesztése messze túl Erdélyen, egész nagy Magyarországon mély bánatba borít, fájdalom rezgésbe hoz sok jó szívet. A szikrázó kedélyű, víz embert, a kivel öröm volt találkozni, a kitől nehéz volt megválni, sohase látjuk többé.

Előkelő megjelenésű úr volt, nyomott félhold arezzal, alkalmas fej lett volna kiszúrni a régi világban a török lándzsákra, majdnem a tökéletes hű másolat erejéig hasonlított Barcsay fejedelmek régi pénzeken látható fejéhez. Természetben magának lehetett mondani, mozdulataiban könnyed, fiatalos, senki se gondolhatta volna, hogy már hatvanéves (1839-ben született Maros-Solymoson).

Ifjúsága a Bach-világra esik, (talán innen van humorának keserősége). Curriculum vitae-je különben közönséges, az előkelő nemeselek «gyári» életre járja. Egy kicsit fogalmazó az ember, aztán képviselő, aztán alispán, aztán megint képviselő, aztán főispán, végre jön a halál. Barcsay is ezt csinálta végig, de miképpen? Valóságosan megígérte az embereket, a kik közt működött, nyájas, előzékeny modorával; lucidus esze mindenkinek imponált. Mint Hunyadmegye alispánja a 70-es években egyike volt a legképzettebb, legagilisabb alispánoknak, a ki a híres Fatia Negra megyéjét a legkulturálisabb erdélyi megyék közé emelte.

Barcsayban nem afféle vidéki figurás embert (juxmachert) kell képzelni, mint a minő majd minden vidéken akad; nevető böles volt, kinek gondolatai, ötletei, megjegyzései az ő meleg szívének keresztül folyva esordultak ki s gyönyörködtették hallgatóit.

Mint képviselő ott ült zsölléjében a klubban s mindig egy nagy gyűrű képződött körülötte képviselőkből, a kik hallgatták. Szerette apróra megbeszélni a napi eseményeket, megkritizálni a minisztereket, javaslataikat, modorukat s ilyenkor sok sarcasmust és malitiát vegyített előadásába. Nem tudott föltétlen mameluk lenni, de azért hű és következetes pártember volt.

Az utolsó években már sokat betegeskedett, de a szelleme és kedélye olyan hatalmas, olyan vidám volt, hogy a betegségét se lehetett elhinni.

Ötletességét, leleményességét nem bolondságokra használta, (mint egykor Beöthy Aldzsi), hanem befogta paripáknak, a kik a méltóságos



BARCSAY KÁLMÁN.

főispán úr vagy a nagyságos képviselő úr szerkeret vitték. A miniszterektől mint képviselő mindig két dolgot kért egyszerre, azt, a mit voltaképpen akart és melléje egy kigondolt nehezebbet, hogy aztán a könnyebbre megalkudhassék velök.

— Nevezd ki nekem, kérlek egy járásbíró — kérte az igazságügyminisztert.

Az savanyú arezzal kezdte magyarázni, hogy milyen nehéz az, a felhozott szituációt tekintve, vajjon nem lehetne-e másképp eligazítani a dolgot?

— De igen, ha nem akarsz kinevezni egyet, hát akkor csapj el egyet a kedvemért.

A miniszter gondolkodott, vakarta a fejét, aztán így szólt:

— Elcsapni? Egy bírót? Mit gondolsz, az Istenért? Akkor mégis inkább kinevezem az emberedet.

Egy másik alkalommal a belügyminiszteriumnak kellett volna döntenie valamely Dévát, Barcsay kerületét érdeklő ügyben. Barcsay ijedten vette észre az előadó osztálytanácsosnál, hogy a végzés Déva ellen szól, elment a miniszterhez panaszkodni, kérve őt, hogy Déva javára döntse el a kérdést.

A miniszter átnézte az aktákat és sajnálkozva kiáltott fel:

— De hiszen akkor hibás végzést hoznánk! Azt te is beláthatod.

— Bocssás meg, kegyelmes uram — szólt közbe szelid humorával, — de nem látom meg, miért kezdje a belügyminiszterium a hibátlan végzéseket épen én rajtam?

Az akkori belügyminiszter elmosolyodott (és meglehet, hogy másképp ítélte), mi azonban most egy könnyet ejtve, vigasztalanul töprengünk a felett, hogy miért kezdte a halál az ő kegyetlen munkáját épen ő rajta, — mert új-év reggelére esett halála s a gyászt hirdető sürgöny, mely a klubba érkezett, egybegyűlve találta volt kollégáit és barátait, kik a nehéz politikai helyzetben új reményt véltek meríteni az új-évi érintkezésből vezéreikkel és legott új bánatba léptek.

Levertség, lehangoltság lepette meg mindenkint s tompán, fojtott hangon sohajtá vagy dörögte egyik-másik:

— Rosz omen.

M—th K—n.

A NŐ HÉT ÉLETKORA.

— Charles Dana Gibson amerikai festő rajzai. —

Férfi- és nőolvasókra egyaránt érdekes képsorozat látható e számunkban egy jeles amerikai rajzolótlól. Hét képben bemutatja a mo-

dern urinó életét, azon jelenetek alakjában melyek lelkét az egyes időszakokban leginkább betöltik.

A gyermekszoba boldog, zajos világában együtt játszik a kis lány a fiúval, de nő természetét itt is meglátszik, nem annyira abban, hogy ölében ott van mindig a baba, mint inkább abban, hogy ha kocsist-lovat játázanak, akkor is ő az, a ki a gyeplőt tartja. S ez a törekvés majd elkíséri egész életén át.

Később is a játék a növekedléány legkedvesebb foglalkozása, de a baba bekerült a fiókos szekrénybe, a honnan csak ritkán s mindig csak titokban kerül elő, mert úrnője semmitől sem irtózik annyira, mint hogy gyermeknek nézzék, a ki még babával játszik. A leány amerikai, tehát a szabadban üzött játékokat úzi legörömelebb: ime, a képen «golf»-ot megy játszani, vállán a kampós végű hosszú bottal, melylyel a labdát gördítik a gyepon. A mi hölgyeink még nem tartanak a golfnál, — nálunk a tennisz az uralkodó divat.

Egy-két év és annyira felnő a leány, hogy bába kell vinni. Édes izgatottsággal, fehér ruhában megy az első bába a papa karján, míg a természetes mamát fivére vezeti. Fog-e jól mulatni, hódítani, lesz-e sok tánczos, vagy petrezselymet árul, ő fog-e irigykedni barátnőire, vagy azok ő reá? Ezek azok a világrendítő nagy kérdések, melyek kicsi fejéskéjében nyugtalanul járnak s megdobogtatják félénk szívet. Mi persze látjuk, hogy ilyen szép lánynak biztos a siker. S ezt mutatja a következő kép is: a bálók nem vesztek kárba, akadt férj a kicsikének, a ki most már boldog anya s aggodó szeretettel vigyázza kis gyermeke álmait a csipkefüggönyös bölcső mellett.

Az idő múlik, a szép mama még egyszer tetszeni akar, maga köré gyűjteni a bókoló frakkos urakat, mielőtt átengedné a tért fölseperedő lányának. Az élet delén áll, abban a korban, a mikor sok férfinak legjobban tetszenek a nők. Örömmel élvezi a tetszést, ügyse soká tart mag. Nemsokára csak mint *garde des dames* jön számba; de ezt a tisztét is ügyesen teljesíti: ha úgy akarja, se nem lát, se nem hall, ha meg jönnek látja, meglát és meghall mindent. Lám, míg ő úgy látszik, buzgón el van merülve könyvének olvasásába, mögötte jó távolságra, a tengerparti sziklák mögött, világos napernyő védelme alatt bizonyára nem egy másik kisasszony az, a kivel sugdos a leánya. Lakodalom lesz a vége a dolognak, különben nem olvasna oly nyugalommal a mama.

Aztán ennek is vége. Beáll a tél; a nagymama, ha megúnja az olvasást, félre teszi a bibliait, rája a pápaszemet s eltűnődik a múltak emlékein, el is szundikál. Álmában lelke egy ódivatú ruhába öltözött szép fiatal emberen mereng, a ki maga rég a sirban pihen s csak emléke látogatja meg, mint egy hivatagó árny, mint egy kedves álom. Ő hozzá készül nagy útra az anyóka, ő vele fog egyesülni újra a másvilágon, nemsokára.

Az élet lejár, ezt jelzik a czimrajzon a homokórák: az első még tele van, aztán mind csak perog, csak perog rajtuk lefelé a homok, míg az utolsóban már semmi sincs. S ekkor már csak visszafelé néz az ember, a homokórák hosszú sorára, melyek mindegyike egy-egy évet jelent s mindegyik elvitt egy darabot a reményekből, a vágyakból, az életereiből...

ZANARDELLI JÓZSEF.

1829—1903.

Olaszország egyik legjobb fiát vesztette el Zanardelli Józsefben, a ki a múlt év december 26-ikán halt meg a kies Garda-tó mellett fekvő Maderno községben. Az olasz egység egyik harczosa volt s az ezután bekövetkezett békés korszak munkájából is becsülettel kivette a maga részét.

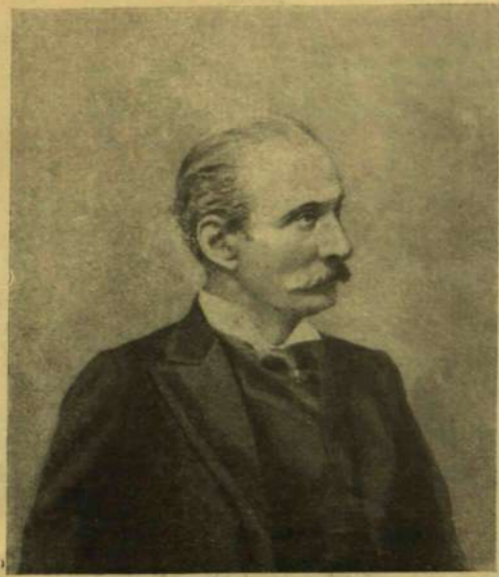
Zanardelli Bresciában született 1829-ben. 1848-ban a páduai egyetemen hallgatta a jogi tudományokat, mikor kiűtött a forradalom. Belépett, mint önkéntes, a forradalmi seregbe s több csatában harczolt az osztrákok ellen. A novarrai vesztett csata és a forradalom elnyomása után visszavonult szülővárosába s ott élt esőndben, jobb időkre várva. Az 1859-ben újra kitört fölkelés ismét a csatatérre vezette,

vitézül küzdött hazája egységeért és folszabadításáért.

Olaszország egységének megalkotása után szülővárosa megválasztotta képviselőnek, a hol hamar a legjelesebb szónokok közé küzdötte fel magát. Mindig a balpárt híve volt s mikor pártja hatalomra jutott, Depretis miniszterelnök 1876-ban neki ajánlotta fel az igazságügyi tárczát. Később a képviselőház elnöke volt, majd a közmunkaügyi minisztere, végül nem sokkal ezelőtt, kevéssel III. Viktor Eőmanuel király trónralépte után miniszterelnök lett. Ez állásáról azonban betegeskedése miatt kénytelen volt lemondani.

Zanardelli nagy hatású szónok volt, akár a parlamentben emelte föl szavát, akár valamely választói gyülekezetben; e mellett a legkitünőbb jogászok sorába tartozott, ebbeli képzettségét örökítette meg a töle származó büntető törvénykönyv.

Zanardelli egyike volt az utolsóknak ama kitünő férfiak közt, a kik vitézül és kitartóan üzdöttek az olasz egységért s később is a politika terén vezérserepet vittek hazájuk felvirágztatása körül.



ZANARDELLI JÓZSEF.

DIVATLEVEL.

A hideg évszak beálltával a nők körében minden esztendőben napirendre kerül a prém kérdése. Ma már nem is teljes az a téli öltözék, a melyet nem egészít ki egy hatalmas gallér, nyakbavető és karmantyú. De a divat e téren is szintelen változó törvényeket szab és időnyről-idényre egymástól teljesen elütő szórmeafajok kerülnek uralomra.

Az idei tél prémje a vakondbunda. Páris előkelő hölgyeinek többsége ma ilyen prémet visel. S ennek hatását már is nem csupán abban észlelhetjük, hogy mindenütt sűrűn látjuk ruhákban, kabátokban. sőt kalapokban, de a kabát- és bolero-divat is valósggal átalakult a vakondprém érdekében.

Kedvelt újdonság ugyanis az egészen vakondprémű szabott téli felöltő és mivel az anyag már magában véve is vastag és kevés díszít túr el, a divat itt eltörölte a különben nélkülözhetetlennek jelölt válgallért. Sőt még a boát is hajlandó elhagyni, ha ezzel esetleg túlságosan szélesítené a prémkabát viselőjének alakját. Simák, egyszerűek és kabátok és mivel a vakondprém selyempuha és fényes, nagyon elegánsak is. Rendesen a tompa szürke színben tartott szoknya tartozik hozzá vakondprémű szegve. A rövidszőrű préme között a sötét szín kedvelői a sealskint választják ugyanily czélra.

A mi a kabátok szabsását illeti, két egymással teljesen ellentétes válfaj küzd az uralomért: a testhez álló és bő kabát. A feszes kabát a maga teljességében érvényre emeli az alak minden szépségét, míg a bő kabát redözete eltakarja és inkább csak sejteti. De viszont a bő kabát a női öltözék terén oly nélkülözhetetlen kényelmet tartja szem előtt, szinté nélkülözhetőt teszi a nők kinezőscsőzt, a fűzőt s e szempontból nagy az előnye.

A ruhaalkaját illetőleg örömmel látjuk, hogy a mult télen megindított küzdelem, a melynek czélja az utcai ruhák uszályának mellözése volt, eredményre vezetett. A ruhák ma nem uszályosak, inkább kerekded rövidséget mutatnak, bár a határozatlan rövid ruhát még vonakodnak elfogadni hölgyeink. Pedig minden nő zúgolódva panaszoja az uszály terhét járása-kelese közben s nem tekintve egészségügyi kárait, — az utca porából a bacizillusok ezreit veri föl, — a járás keze is veszít miatta, ha uszályos ruhát viselünk. A piczi női lábak fesztelenül tipeghetnek a rövid aljban és ez az egész megjelenésnek fiatalos bájít kölcsönöz. Tagadatlatlan ellenben az uszály méltósággteljes szépsége és eleganciája, de létiogosultsága csak a szalonok parkettjén van.

Ez a küzdelem szemléve, el kell ismernünk — mint már annyiszor, — hogy a divatban czélszerű újítások hódítanak a legnehezebben.

Mai képünkön bemutatjuk a két ellenfelet: a bő és testhez álló kabátot. Fekete posztóból van az első, széles vállgallérral, dudoros, bő ujjakkal és kis bársonykézelőkkel, melyeket keskeny, fehér selyem-sújtás díszít. A nyaknál is alacsony gallér, fekete bársonyból, szintén fehér sújtással. A kabát belése fehér duchesse, elől négy zománcgombbal esküődik. Hozzá való a hatalmas fehér hermelin-karmantyú és tollas, fekete nemezkalap.

A másik kabát drapszin posztóból van, kis barna bársony hajtókkal és letűzött posztó-zsebekkel. A tűzés egyáltalán egyedül díszle. Ez a forma, a melyhez nyakbavetőt vagy széles prémgallért viselnek. A bemutatott minták Monasterty és Kuzmik utóadainak szalonjából valók és elsőrangú párisi divatművészek alkotásai. Ugyanott különben már a farsangi divat is a

maga teljességében látható. A párisi mintaruhák egész sora várja már Karnevál herczeg női híveit, egymást fölülmúlva szépség és elegancia tekintetében. Kettőt e remek ruhák közül képbén is bemutatunk.

Eredetiség dolgában is kíválnak az itt bemutatott báli öltözékek. Az egyik ruhának selyempuha, vékony smaragdözlő bársony a szöveteje, a melyet ma bársonyorepp néven a legkönnyebb báli ruhák szövetejűl is felhasználtnak. A bemutatott ruhán látjuk, mily előnyösen lehet apró bodrokba és redöbbe tűzni a nélkül, hogy nehézkessé válnék. Alul drága tüllesipkék díszítik széles fodor és betét alakjában, míg közbe keskeny fodrok és többszörös húzások simúlnak. A derékat is húzások díszítik, míg rövid újján — a kettős dudor alatt — csipkefodrok libegnek, a kivágás köré pedig egyes csipkedíszeket tűztek.

A másik báli ruha rózsaszín apró redöbbe tört selyemszaliból készült. Alul az uszályt keskeny bodrok szegélyezik. Fölötte egyes sárgás csipkedíszek vannak ráolvtva, a melyek a derék fodrán ismétlődnek. A derék kivágott, dudoros, valamint a kicsi újj is, melynek végén szintén piczi bodrok libegnek.

S. Bella.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Vörösmarty kiadatlan epigrammái. A «Budapesti Szemle» januári számában Vörösmartyinak «Borhúto» cím alatti írt, eddig kiadatlan epigrammáit közli a következő szerkesztői megjegyzéssel:

«Vörösmarty ez epigrammái a Széchenyi iratai között találtattak. Minthogy nem volt mellettök levél, úgy látztuk, Vörösmarty személyesen adta át a kéziratot valamelyik akadémiai ülésen Széchenynek, a ki őt erre felkértte. Nem tudhatni, vajjon Széchenyi rávéssette-e e föliratokat borhúto. Vörösmarty kézírata sajátekül névalírásával az Akadémia Széchenyi-muzeumában őrizték.»

Vörösmarty ez epigrammáit itt közöljük:

- 1. A rövid életben mit használni lenni komornak?
2. E poharat míg vigan őrítjük együtt, im elfoly az élet: Hadd folyjon, sok ezer társnak utána megyünk.
3. Kérkedik a húság botorál, míg hallgat az érdem.
4. Nem harez s ellenség, hajulás dönt nemzetet és hont.
5. Áld és sujt a szerencse vakul; de nem árt az erősnök.
6. Multra, jövőre tekintis, s mely még tied, éj az idővel.
7. Messze ne nézz údvt, szivebe van oltra, csak ápoló.
8. A harag ártó tűz, megemészi a házat urastul.
9. Ébren légy magyar: őr ki fog állni, ha nem te hazadé?
10. Napba tekint s nap iránt intézi a sas fia rőptét.
11. Nagy kincs a tudomány, s nem fél rabló keze hozzá.
12. A bús emlékezet szárnyszaknyal, melyet az elmúlt Boldog idők szaladó Partusként visszalövelnek.

Apór László: Költemények. Budapest, 1903. E költemények szerzője megérdemli a költészet barátainak figyelmét, mert tagadatlatlan tehetséggel fölfigyervekve kér magának helyet költőink sorában. Néhány költeményt megjelent lapunkban is. Szemléldő, érzelmes lélekből fakadtak e versek;

szerzőjük, mint annyi más, magasratörő vágyakkal, szép ábrándokkal lépett ki az életbe s költészetének ép az a családja adja meg alaphangját, melyet ez ábrándok szétfoslása hagyott hátra szívében. Családása azonban mégse viszi a sivar kiábrándultságba: erősen ragaszkodik illuzióhoz, megsiratja őket, a mint egymásután eltűnnek s annál inkább ápolja azokat, a melyek még megmaradtak. Verseiben gyakran erősebb a reflexió az érzésnél s ezért néha kissé hidegeknek látszanak, tartózkodó, fojtott hangja mögöl azonban lépten-nyomon kiérzik a szív fájdalmas dobogása. Verseinek formáján is meglátszik, hogy izlés és értelem vezette írójukat, nyelve azonban nem elég szines s főkép nem elég egyéni hatású. A csinos kiállítású kötet ára 2 korona. Mutatványul a következő verset közöljük belöle:

Mater Dolorosa.

Ha nincs derűje életednek, A hü szívet azért ne fedd meg, Mely érted él s dobog; Önvád emészt, hogy nem lehetünk, A mint reméltem, boldogok...

Ha sápadt homlokodra nézek, Leolvason nagy szenvedéset' S szemedből a borút S feljajdul, hogy mért is tettem Fejredre mulgy-koszorút...

Az út, melyet tapos a lábam Sivar, kiellen éjszakában, A gyászának útja az, Hol mindent, a mi él szívedben A tél fűvéssé behavaz...

Korán elhervadt ifjuságod Ragyogó álmat tűnni látod S mindent, mi idő, mi két S utána halkan, észrevétlen Rád zúdul feneketlen éj...

Bocsáss meg érte!... és ne üzz el, Ha a kihamvadt régi fűzzel Szeretned többé nem lehet: Szerelmed elkésett sugára Ragyogja be a lelkeket...

«Universum» cím alatt új irodalmi vállalat indult meg a Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) czég kiadásában, mely a legújabb találmányokat, felfedezéseket, utazásokat ismereteli s közöl érdekes vadászkalandozat, természeti esodákat, hasznos tudni-valókat, különféle mulattató és tanulságos fizikai, vegytani kísérleteket, mindent illusztrációkkal is élénkítve. Szóval olyan évenként megjelenő könyv lesz ez, mint a hazánkban is nagyon elterjedt német «Universum», melyet a magyar vállalat hivatva lesz nálunk helyettesíteni. S hogy e czélját el is fogja érni, arra biztosítékul szolgálhat a most megjelent I. kötet, melyet sok kiváló hazai tudós és író közreműködésével dr. Hankó Vilmos szerkesztett. 392 oldalra terjed a díszes kötésű könyv, mely sok érdekes és jól megírt dolgot tartalmaz. Tull Ödön és Beltony László rajzoltak bele képeket s ezenkívül még több szines táblát és számos szöveg-képet tartalmaz.

«Ideálok»: Beck Lajos társadalmi regénye, mely a mult évbén jelent meg elsőször, most második kiadásban jelent meg. Az erős társadalmi irányzatossággal írt regényt a Singer és Wolfner-czég adta ki; ára 4 korona.

Imakönyv. Székelyné Ince Sarolta ev. ref. papné «Protestáns nők imakönyve» cím alatt igen használható kis imádságos könyvet adott ki, korán elhunyt leánya emlékezetének szentelve. Az imák alkalmasak arra, hogy női lelkekben áhítatot keltsenek. A könyvecske ára fűzve 1 korona; hozzávaló bekötési táblák 30 fillér, 3 és 4 korona árban ifjabb Jancsó Mózes nyomdatudájdonosnál kaphatók Kézdivásárhelyen.

«Kicsinyeknek nagyokról» czímmel jelent meg Szász Irén meséskönyve, mely szép képek kíséretében, a gyermekmesék hangján mond el hazafias történeteket márczius tizenötödikéről, Deák Ferenchről, Erzsébet királynéről stb. Megjelent a Légváry-testvérek kiadásában.

A «Máramaros» a Máramaros-Szigeten megjelent politikai és közmívelődési hetilap január elei számával negyvenedik évfolyamát töltötte be. Hosszú élet a magyar hírlapirodalom fejlődésének időszakában. A felvidéken a nemzeti feladatok küzdelme is öregbiti a mult tisztességét. A lap a jubileumra ünnepi számat adott ki, az eddigi szerkesztők areképeivel, negyvenéves pályájára való visszámélekezéssel és bő olvasmányokkal. A «Máramaros» tulajdonosa Várady Gábor volt képviselő, szerkesztője dr. Pap Tibor jogakadémiai igazgató s

kiadója Sichermann Mór. Előfizetési ára egész évtre 8 korona.

A Nemzeti Színházban az új-évet Bericzik Árpád népszerű vígjátékával, «Himfy dalai»-val nyitották meg. A régi magyar családi életnek és a Kisfaludy Sándor szerelmének korrajza ezúttal ötvenéveszer került színre.

A közönség most is megtöltötte a színházat s a szereplőkkel együtt a szerzőt is többször kitapsolták. De a tulajdonképeni jubileumi ünnepegy a színpadon, zárt függöny mögött volt. Somló igazgató szép beszédben átadta Bericziknek a Nemzeti Színház hatalmas babérkoszoruját, Bericzik pedig meleg szavakkal mondotti köszönetet a színház művészgárdájának, mely művét diadalra juttatta. Bericzik e darabja 1898 október 14-ikén került színre először s azóta nemcsak a Nemzeti Színház és vidéki színpadok egyik legkedvesebb darabjává vált, hanem a Franklin-Társulatnál díszes könyvben, gazdag illusztrációkkal ellátott kiadása is a legkelendőbb olvasmányok közé tartozik.

A Nemzeti Színház e hó 4-ikén érdekes új darabot mutatott be, Palágyi Lajos «Rabszolgák» című drámai költeményét, melyvel a Magyar Tudományos Akadémia Karácsonyi-díját nyerte el.

A darab a hely- és idő-egység elve szerint van szerkesztve, csak a rendező osztotta két részre, a közönség kedvéért. Egy senator házában csarnokában folyik le az egész történet, a mely tulajdonképen egy Nero-alatti rabszolga-lázadás története. Egy patriciust meggyilkolt egy rabszolgája, Marcus; az egész első felvonásban nem is történik egyéb, mint hogy behozzák elöbénk a haldokló patriciust. A felvonás többi jeleneteit a rabszolgák panaszaí töltik be. A második felvonásban egy consul gyászbeszédet tart a halott felett, aztán a senatus elé idézik a gyilkos Marcust, a ki elmondja történetét. Egy leányt szeretett. Nyolcz keserves éven át összekuporgatta váltságdíját s már át is adta ura kezébe. De ura halogatta folszabadítását s a szolgától, a ki bizott abban, hogy szerelme titka mindenki előtt titok, enyelegve kérdezte meg egyszer: Szép-e az asszony! — Aztán üzenettel a leányhoz küldte Marcust. Marcus mindent megértett; ura kileste titkát, elesábitotta kedvesét — kétségbeesésben tört ragadott és megölte a patriciust. Most a tanács kereszthalálra küldi, de Marcus mérget ivott s most ott elötlük meghal. A tanács halálra ítéli a ház uszályos rabszolgáit, de ez a hír fellázítja egész Rómat; a csöcselék megostromolja a palotát, köztük van Livia, a Marcus kedvese, megtöbolyodva. A csöcselék Nero katonái verik ki, a ki kedvesével jó s dalban ünnepli a rabszolgákon nyert diadalát, a kiket aztán halálra huzcolnak. A böcs Seneca tőprengése zárja be a darabot, a ki előre éri, hogy a csezár el fogja őt tétetni láb alól s látja az erkölesetlen Róma pusztulásának előjelételét is. Ezzel végződik a darab, mely így azt a költői eszmét bontja ki a korhú események összefonasából, hogy egy rabszolga igaz érzése megdönti Rómat s a kegyetlenség magát bösztülje meg. A darabban meglát-szik a szorgalmas író sok történelmi tanulmánya s egy érzelmes és gondolkozó költő érdekes tehetsége. — A darab dolgot adott a színpadra majd minden férfitagjának. Nagyobb szerephez Beregi jutott (Marcus), a ki-dikeziójával legjobban lekötötte a közönség érdeklődését. Gái Nerót adta, pompás maszkarban; Mihályfi karvezető volt a rabszolgák közt. Nero kedvesét T. Vizváry Marika, Líviát P. Márkus Emma játszotta. (V.)

A Víg-és Érdem-akadémia

A Víg-és Érdem-akadémia a hó 5-ikén este sikerrel adtak egy magyar darabot, a mi meglehetősen ritka eset itt, a francia bohózatok tanyáján. A darabot a fiatal író-nemzedék egyik tehetséges tagja, Molnár Ferencz írta s a czíme «Józsí». Józsi régebbi alakja az írónak s olvasói számos kis tárczából ismerik már. Molnár most a színpadra vitte kedvenc alakját, ezt a vassót, de kedves gyereket, a ki Halász Ilonkában új személyesen talál. A darab meséje a következő: Özv. Tóthné és Verpeléti magántanár szerelmek egymásba. Azonban Csongrádné, Tóthné barátja is szerelmes Verpelétibe, el is akar miatta valóni urától és azon igyekszik, hogy Verpeléti előlt Tóthné rosz asszony színében tüntesse fel s így Verpeléti elhidegüljön Tóthnéól. Ezért küldi Seböt, hogy udvaroljon Tóthnénak körömszakadtáig. Azonban a kis Józsi kihallgatott Csongrádné és Seböt terveit s leleplezi őket. Az író ötletei és elmes epizódjai töltik meg a darabot s nevetkít meg a közönséget. Az alakok fővárosiak s a színhely egy török-bálinti nyaraló.

Az Arónia-Színházban január 2-án bemutatott «A modern asszony» a legjobb fogadtatásban részesült s úgy tetszik, sokáig marad a színen. Szerzője Ráth István, a kinek már több sikere volt az Aróniaiban, bemutatja a nők világnak történetét, kezdve a rabszolga asszonyoktól a mai emancipált és divatos nőig és a hivatalban, gyárban dolgozó leányokig és asszonyokig. Látjuk a nőt a sportban, a művészetben, a divatban, a cirikusban, a szépség-



TÉLI FELÖLTŐK.

ért folytatott küzdelemben, s a családban. Az érdekes szöveget 150 színezett kép és 15 mozgó kép élénkíti.

A Műcsarnok téli tárlata január 15-én zárul be. A hazai művészek e kiállításának erköcsi és anyagi eredménye egyaránt kedvező. Tavaly január 5-éig 31,173 volt a látogatók száma, az idén eddig 45,612. A vásárlásból befolyt összeg tavaly január elsejéig 93,600 korona volt, az idén 112,000 korona. Az iskolák és tanintézetek növendékei csoportonként, tanáraik vezetésével, díjtalanul tekinthetik meg a kiállítást.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia január 4-én Heinrich Gusztáv elnökével tartott ülésén báró Radvánszky Béla tiszteleti tag felolvasta «Egy ismeretlen lírai költő a XVII. századból» című értekezését. A felolvasónak egyik ősapja, Radvánszky János, az irodalomban eddig ismeretlen költő, a kinek változatos élete bő tápot adott a költészetre. Tizenegy verse maradt fenn kéziratban. Nyelve erőteljes, magyaros, kifejezései választékosak. Katona Lajos levelező tag ismertette ezután a Teleki-kódex leendőinak forrásait. Az 1525 és 1531 között írt kódex a marosvásárhelyi Teleki-könyvtár tulajdonába Aranka György ajándékából került. Ugyas tartalmának nagyobb részét s a legérdekesebbet három legenda alkotja. Az értekezés elegendék közvetlen fordításait megannyi XV. századbeli latin ősnymtatványban találta meg. A felolvasásokat érdeklődéssel hallgatták.

A Petőfi-társaság szokott rendje szerint január 6-án tartotta évi közgyűlését. Az Akadémia termében nagy közönség gyűlt össze. A társaság elnöke, Jókai Mór, ki Nizzában tölti a telet, nem jelenhetett meg.

Herczeg Ferencz alelnök nyitotta a gyűlést, és beszédében Budapest színházi életéről és színdarabokról mondott kemény kritikát. Budapest az egyetlen színházi város az országban, de hivatalosság sehogysém teljesíti. A fővárosi színművészet ma egészben véve a külföldi legkélyesebb és legértékeltenebb drámai termékeknek lerakódóhelye, melyen szegényesen meghúzódnak bizonyos klasz-

szikus emlékek és melyen teng-leng egy a kezdet nehézségeiből kibontakozni sehogysém tudó magyar színpadi irodalom. A fővárosi színházak túlyomó részükben üzleti vállalkozások. Az üzleti verseny, mely köztük folyik, arra szorítja őket, hogy durva és rikító eszközökkel vadásszák a sikert. A közönség eldurvítása a komolyabb igyekvettől színházakat is művészetien szenzációk hajhászására szorítja. Az eredmény az, hogy kifelé a magyarság erköcsi és művelődési minősége hamis színben tűnnek fel, mint a francia trágárságok és angol durvaságok lerakóhelye, a helyett, hogy a magyar kultúra képét mutatnók; befelé pedig, az európai művelődés közvetítése helyett, terjesztődik a méreg. Ilyenformán a művelt osztályokhoz tartozó magyar nők megismerik az újabb francia irodalomnak oly ágát, melyet francia urinó soha életében nem ismer meg. Üdvös volna, ha az államhatatlan is érne felügyelti jogával ama színházaknál, melyek állami segítségben részesülnek és pedig első sorban a szubvencionált vidéki színpadoknál. A cenzura sző gyölöletesen hangzik, de ha a magyar állammak megvan a joga, hogy nyilvános helyeken örködjék a köztisztesség fölött, miért szabad fényesen feldíszített termekben, ezer száma menő közönség jelenlétében a tisztességet és vele a művészetet estéről-estére megfertöztetni? A fővárosban ma is nélkülözünk olyan színházat, hol kizárólag csak magyar szerzők művei adhatat elő. Hogy ez ige tetetőltsön: ezzel az óhajátással nyitja meg a Petőfi-társaság huszennyolczadik évi ünnepi közgyűlését.

«Waterloo» című határos költeményét, melyben elmondja, hogy mikor Belgiumban járt, nem tekintette meg Waterloo csatáretét, mert Napoleont, a ki agytölteléké gyúrt milliókat, nagy embernek nem tartja, nagyok a tudomány, a költészet herczói, az emberiség szelid, dicső vigasztalói. — Váradí Antal felolvasása: «Emlékeimből» egy nagyobb munka részlete s a hetvenes évek színeszeiről, a színpalak mögött, a Nemzeti Színház udvarán folyt jelenetekről szól. Kiss József «Két hajó» című költeményével foglalta le a hallgatóság figyelmét. Somló Sándor pedig felolvasta Bársony István «Az ördög ismerkedése» című érdekes novelláját. Szabó Endre «Hegyaljai képek» czímen egy verses regényből vett mutatványval aratott tetszést. Végezetül Rákosi Viktor «Emmi hazatér» czímen olvasott föl el-



BÁLI RUHÁK.

beszélést, mely humoros, vidám alakjaival, és derűs ötleteivel folytonosan megkaczagatta a hallgató-ságot.

MI UJSÁG?

* A «Vasárnapi Ujság» 1903. évi tartalomjegyzékét jelen számunkhoz mellékelve küldi szét kiadóhivatalunk.

* A rétsági országút. Az a szép, igazán festői völgyeket átszelő országút, mely Vácot Balassagyarmattal köti össze, újában szomorú nevezetességre tett szert. Alig néhány év alatt ismétlen követték el ezen az élénk forgalmú, nagy gonddal fenntartott s sztratégiának is jelzett országúton kegyetlen gyilkosságot. Többnyire a postát rabolják ki s megölik a postakocsist. Ez történt egy héten is, s midőn e sorokat írjuk, a gyilkosoknak még nyoma sincsen. Csak annyit állapítottak meg, hogy többen voltak, s hogy ép oly vakmerő, mint kegyetlen zsinokosok. De a rétsági országút hírhedsége nem újabb keletű. Ezen az országúton garázdálkodott Sira Pista, az utolsó híres haramia a múlt század hetvenes éveinek elejétől nyolcz esztendőig. Ez az elszánt ember huszonegy évet töltött az illavai fegyházban, s úgy tudjuk, ma is él. Söt utóbbi években udvarosa volt Zubovics Fedor kapitánynak a Magazzi kastélyban. De a XVIII. század bűnügyi krónikáiban még sokkal emlegettebb volt a rétsági országút s a körülötte fekvő bükkfaerdős nögrádi hegység. Itt tanyázott az a híres cigány rablóbanda, mely egész Felső-Magyarországot rettegésben tartotta. Borzalmas dolgokat őrzött meg a balassa-gyarmati megyei levéltár erről a rablóbandáról. Mikor ugyanis elfogták a több mint hatvan főnyi bandát, a rablások, gyilkosságok kívül ember-évesért is felelősségre vonták őket. Be is vallották, hogy rablóbandából emberhúst ettek. Valamennyit kivégezték. De a közbiztosság azért nem javult meg teljesen azon a vidéken, mint a mostani rémes eset is bizonyítja. (Z.)

A király a tél egyik részét Budapesten tölti. Ha a Bécsben ülésező delegációk tárgya átsai engedik, Ő Felsége már január legvégén Budapestre jön. Lesznek itt udvari ebédek, lesz bál is a farsangon. A király jó egészségére a multkori kis baleset legkisebb zavaró befolyással sem volt; Ő Felsége a legjobb egészségének örvend.

A berlini királyi operaház bezárása. A chicagói színházegés borzalmasságai következtekben a mindennek figyelő Vilmos császár azonnal jelentést kívánt a berlini udvari színházak biztosságáról. A császár meghallgatván a jelentéseket, az átalakításra vonatkozó javaslatokat, röviden azt mondta, hogy nem szereti a féltrendszabályokat, az operaszínház színpadát építsék újra s addig a színházat zárják be. A költségekről a porosz országgyűlés élé külön törvényt terjesztenek. A berlini színházak intendánsa, Helsen az operaszínház hiányait nem titkolta, mire a császár így szólt: «Akkor hát elrendelem,

hogy csukják be mindaddig a színházat, a mig minden óvintézkedés megtörténik. Azt akarom, hogy inkább vesszen oda millió és millió márká, semhogy egyetlen statisztika is odaveszessen!» A színházat azonnal bezárták. Az átalakítás munkálatai az őszig eltartanak.

* A chicagói színházegés a legszörnyűbb tűz-veszedelmek közé tartozik. Hivatalos jelentések szerint 587 emberélet pusztult el, azaz ennyi halottat találtak eddig, de még a romokat nem bírták egészen átkutatni. Az áldozatok többnyire nők és gyermekek, mert a december 30-diki délutáni elő-adást főképp a gyermekek számára rendezték. Sok családnak minden tagja oda veszett, vagy csak a férj maradt meg, a kitől a szörnyű szerencsétlenség elrabolta feleségét, minden gyermekét. Egyes házak lakói összebúcsúztak, hogy mind elviszik a gyermekeket. Ezekben a házakban nincs gyermek.

Az Iroquois-színház csak a múlt év november 23-án nyílt meg. De úgy látszik, hogy a színházak ép úgy ki vannak téve a kiszámíthatatlan szerencsétlenségeknek, mint a tengerre induló hajók. A chicagói színházban különben, úgy látszik, a gondatlanság idézte elő a szerencsétlenséget. A mint ugyanis a színpadon kitört a tűz, az asbest-függönyt nem bírták lebecsúszni, hogy a tüzet elzárja a nézőtértől. A vész-kijáratok nagy részét fel sem lehetett nyitni, mert zárva voltak. Az iszonyú rémületben a menekülők agyontiporták egymást. Most azután bezárták Chicagóban az összes színházakat s nyilvános mulatóhelyeket mindaddig, míg meg nem vizsgálják, hogy mennyiben felelnek meg a biztosságnak. A leégett színház nevét az Iroquois-kerületől nyerte, melyben Chicagó fekszik s melyet viszont az egykor ott lakott Iroquois-indián törzsről neveztek el. Ez az az indián törzs, mely Cooper regényeinek magyar fordításából «Irokéz» név alatt ismeretes. Erre emlékeztetett a színház homlokzatán volt indián-fej.

A népipari kiállítás, melyet a régi országházban, az Alföldön építendő tudósbetegék szanatóriuma javára rendeztek, bezárult, még pedig igen szép eredménnyel. A siker főképp azon hölgyeknek köszönhető, a kik naponta bejárták a kiállításra és árulták az ott felhalmozott tárgyakat. Többek közt gróf Wenckheim Frigyesné és lányai buzgólkodtak nagyon. Maguk a grófkisasszonyok is felöltöztek parasztlányoknak és árulták a békésmegegyi varrtásokat. Több mint 20,000 korona jutott a szanatóriumnak, 25,000 korona pedig a magyar iparosoknak. Az utolsó napon eljötték a békésmegegyiek, mintegy 280-an, megtekinteni a kiállítást, melyet egy gazdag műsorral hangverseny keretében zártak be, azután a megmaradt tárgyakat elárverezték. A hangversenyen Kun Béla verses beszámolót tartott a kiállítás eredményéről, Malczky Bianca énekelte művésiesen, majd Somogyi Lajos felolvasta «A bacillus» című elbeszélését, melynek tárgyát a szanatórium életéből vette. Medek Annus énekelte és végzetül Balla Miklós elszavalta egy pár költeményét. Szerdán

teaestélyt rendeztek a hölgyek, szintén jótékony-célra. Özv. Wodianer Albertné 5000 koronát küldött Lukács György békési főispánnak, a József főhercege szanatórium egyesület elnökének, az alföldi népszanatórium javára.

Veres Pálné szobrára, mely a magyarországi nőnevelésnek is emléke lesz, előkelő hölgyek január 7-ikén a régi képviselőházban táncszal egybekötött tea-estélyt rendeztek. A szoborbizottság a budapesti Vigadó-épület termeiben a mult hóban rendezett, közvacsora 2024 koronát jövedelmezett. A szoborbizottság, melynek élén id. Lovassy Ferenczné állt, nagy buzgalmat fejt ki, hogy a szobrot mielőbb létrehozassa.

Fadrusz emlékezete szülővárosában. Az oty korán elhunyt Fadrusz János szobrász budapesti szobrára szülővárosa, Pozsony, hol első nagy monumentális alkotása áll, 1000 koronát szavazott meg és egyuttal megújította a művész halálakor hozott azon határozatát, hogy Fadrusznak Pozsonyban is emlék állíttassék.

Házasságok. Dr. Semayer Vilbald, a Magyar Nemzeti Muzem néprajzi osztályának vezető öre eljegyezte Krenner Angelát, dr. Krenner József magyar kir. udvari tanácsos, tudomány-egyetemi tanár leányát Budapesten. — Felső-ozori és kohanóci Ottlik Lajos eljegyezte csejteit Kristóffy Erzsikét, csejteit Kristóffy József országgyűlési képviselő és neje Völgyessy Ernesztin leányát Budapesten. — Lakatos Artur jegyvet váltott Budapesten Visy Erzsébet kisasszonnyal, néhai Visy Imre jeles publicista és képviselő leányával.

Zsolnay szobra Budapesten. A hazai majolikaművészetet oly virágzásba hozó Zsolnay Vilmosnak Pécsen föllállítandó szobráról a magyar közoktatási kormány másolatot rendelt meg Horvai János szobrásznál. A tavaszra elkészül vele, és a szépművészeti muzeum előtt állíttják föl.

* A német császár magyar lovai. Lótenyésztésünk felvirágzásának bizonyítéka az is, hogy egyre több háttas- és hintóslovak szállítanak hazánkból külföldre. A német császár istállóiban pl. 15 magyar ló van s a császár legkedveltebb négyes fogata is magyar lovakból van összeállítva. E négy pompás lónak a neve is magyar. A két első ló neve ugyanis Krászna és Ozora, a két háttáslós pedig Maros és Zilah.

Ki erőtt kíván gyarapítani, mindenek előtt arról gondoskodjék, hogy testét helyes és könnyen emészthető táplálékkal lássa el. A számos mester-séges tápszér közül, könnyen áthatolható felhárnyanyagok nagy tartalmánál fogva különösen a Somatose ajánlható. Ezel a testnek a tápanyagot tömör, könnyen emészthető alakban vezethetjük be és rövid használat után már a testny rendkívül gyarapodását észlelhetjük.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

51-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» évenként több mint 130 ivre terjed és több mint ezer képet közöl évenként, időnként színes mű-mellékleteket is.

A «Vasárnapi Ujság» 1904. évi előfizetői díj nélkül kapják meg a «Vasárnapi Ujság» ünnepi albumát, mely szín- és aranynyomatú borítékkal, négy művészi kivételű színes mülappal és számos eredeti rajzzal gazdagon illusztrálva, bő és érdekes tartalommal jelent meg. Legkiválóbb iróinktól közöl elbeszéléseket, költeményeket s történeti czikkeket; fele része a Rákóczi-kor emlékének van szentelve, melyről több cikket s nagyrészen kiadatlan, eredeti képeket közöl. Ez ünnepi album össze-sen 81 eredeti képet tartalmaz, melyek közül 54 a Rákóczi korra vonatkozik, s bolti ára 3 K. A «Vasárnapi Ujság» előfizetői azonban díjtalanul kapják.

Mikszáth Kálmán kitűnő írónk mint főmunkatárs működik a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségében s a vele kötött egyezés értelmében kiadólag a «Vasárnapi Ujság»-ba írja nagybecsű szépirodalmi új közleményeit: regényeit, elbeszéléseit, tárczáchiket.

«Regénytár»-unkban az új évvel egy kiváló érdekű közleményt kezdünk meg: Keller Helén amerikai származású siketnéma vak leány önéletrajzát, a ki érkeinek ily nagy fogyatkozásai ellenére is magas méltóságra tudott szert tenni. Felhívjuk újból a közleményre e helyütt is olvasóink figyelmét, mert az önéletrajz tanulságos és élvezetes

IROKÉZ INDIÁNFEJ A SZÍNHÁZ HOMLOKZATÁN.



A SZÍNHÁZ FŐBEJÁRATA.

RÉSZELET AZ ELŐCSARNOKBÓL.

A LEÉGETT CHIKAGÓI IROQUOIS SZÍNHÁZBÓL.

olvasmány, annyira lebilincseli az olvasót, mint bármely érdekfeszítő regény. Második közleményül «Regénytár»-unk egy szépen megírt, angolból fordított elbeszélést közöl, melynek befejeztével még e hó folyamán egy új eredeti regény közlését kezdjük meg. Ezekkel párhuzamosan, főlapunkban közöljük Mikszáth Kálmán legújabb elbeszélését.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika» és a «Magyar Gazda» mellék-lapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona, egész évre 24 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politi-kai Ujdonságok» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

Mutatványszámokat levelezőlapon kifejezett kívánatra bárkinek készséggel küld a kiadóhivatal.

HALÁLOZÁSOK.

BARCSAY KÁLMÁNT, Hunyadmegye főispánját, jan. 2-ikán temették el nagy részvét közt Déván. A halottat a vármegyeház nagytermében helyezték ravalat-ra, a melyt a család és a különböző testületek koszorú borították. A temetésre a vármegye min-den részéből igen sokan jelentek meg. A koporsó-nál Szűcs Sándor dévai ref. lelkész és a sárnál Kontz Domokos polgármester mondtak busbeszédet. A családhoz az egész országban közszeregetben álló férfit elhunytá alkalmából több száz távirat és rész-vénylathozat érkezett. Résztvetéket fejezték ki a kormány tagjai, a főispánok és közéletünknek még számos kitűnősége. Gróf Tisza István miniszterel-nök az özvegyhez szintén táviratot intézett.

BONAPARTE MATILD hercegnő, a Bonaparte család agg matronája, január 2-ikán halt meg Párisban 84 esztendőes korban. Halálós ágyánál megjelent Eugenia volt császárné is. Matild hercegnő nem Bonaparte Viktor herceget, hanem öccsét Lajos hercege orosz tábornokot tette meg egyetemes örö-közvét. A hercegnő két millió frankot és jelenté-sen összegű értékpapírokat hagyott hátra. A teme-tésen a német császár Radolin herceg párisi német nagykövettel képviseltette magát és koszorút tett a

koporsóra. A St.-Gatien templomban tartott be-szentelésen jelen volt Eugenia özvegy császárné, Klotild hercegnő, Leticzia hercegnő (az aosztai hercegnő.) A beszentelés után Primoli gróf, az elhunyt öccse, Eugenia császárné megbízásából meglátogatta a német nagykövetet s köszönetét fejezte ki Vilmos császár részvételeért.

CHABADA JÓZSEF, Kőrömczébánya volt országgyű-lési képviselője és volt polgármestere, Kőrömcz-bányán meghalt 65 éves korában. 1900-ban választotta meg Kőrömczébánya város képviselőjévé, de már a következő évben Chabada, a kit Kőrömcz-bá-nyán általános tisztelték és szerettek, nem vállalt mandátumot, hanem Lukács László pénzügyminisz-ter javára visszalépett.

EREMITS PÁL, Nagy-Kikinda város szabadalvúparti képviselője, január 5-ikén meghalt N.-Kikindán 59 éves korában. Két boszúálló szerb paraszt a déli órákban megtámadta a város legelőnebb utcajában, rálőttek és agyonverték. Eremit, ki ügyvéd volt, gyorsan düsgazdag lett. Az egykor gazdag Sibul paraszt-család neki tulajdonította, hogy teljesen törtre ment. Ezért állt boszút a két Sibul-fiú, Mladen és György, a kik a bíróság előtt is bevallották, hogy boszút esküdtek Eremit ellen. A meggyilkolt képviselő igazgatója volt a nagy-kikindai takarékpénztárnak. Képviselővé 1901-ben választották.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Tuzson János, nyug. m. kir. honvédelezredes, ki a szabad-ságharcban mint honvédmegye vitézül szolgált s ki elnöke volt a Rikán belől levő honvédegyesi-letnek, 79 éves korában Seps-Szentgyörgyön. — Dr. HALASY VILMOS 48-as honvédfőhadnagy, Veszprém megye nyug. tisztifőorvosa, 75 éves korában Budapesten. Az elhunytatyja volt Visontai Soma dr. országgyűlési képviselő nejének és Halasy Aladár veszprémi ügyvédnek és írónak. — SZUOVSKY ISTVÁN 48-as honvéd 80 éves korában Szerencsen. — TUR-TSÁNYI LAJOS nyug. járársbíró, 48-as honvédfőhad-nagy Érsekújváron. — Csikszentkirályi SIMON PÉTER, nyug. főgimnáziumi tanár, ki több történeti munkát is írt, a Szent István-társulat igazgatója választást is írt, a Szent István-társulat igazgatója Budapesten. — TOMORI IMRE munkács főgimnáziumi tanár, 36 éves korában Munkácson. — BÉRTON B. FERENCZ göboly-járási plébános, életének 40-ik évében Budapes-ten elhunyt. — WEISS HERMAN vállalkozó, 82 éves korában Temesváron. Ő építette a hatvanas évek-korában Temesváron a Torontál vármegyében a köztutakat és több magyar vállalkozóval egyetemben Ausz-triában is számos középítkezést végzett, így a Bécs- város erősítésére szükséges munkát. Utóbbi Temes-vártott több ipari vállalatot létesített. Az elhunytban

Weisz Julián, a «Budapester Tagblatt» szerkesztője és Vida Félix, a «Neues Kleines Journal» szerkesz-tője édes atyjukat gyászolják. — TOMBA JUNG NYUG-m. kir. honvéd-huszárornagy, 69 éves korában Ko-doron. — ÁGOTHA JÁNOS, a 62-ik gyalogezred szá-zadosa Bécsben, 37 éves korában, Nagyváradon hely-zettek örök nyugalomra. — BRAUN JÓZSEF Gyár-tulajdonos, 81 éves korában Budapesten. — KAZAR RUDOLF, a kolozsvári dohánygyár igazgatója. — SÁGHY KÁLMÁNNÉ, szül. nárai Szabó Irma 43 éves korában Pozsonyban. Az elhunytban Sáhgy Gyula dr. udvari tanácsos sógoranjót gyászolja. — BÉNYE IREN, fővárosi tanítónő, ki husz évet töltött a tanít-tónői pályán, Budapesten. — HÁDÁSI HÖNDÖSZ LA-JOSNÉ szül. T. Skopal Terézia Somogy vármegye nyug. főpénztáros felesége 73 éves korában Pá-bán.

KÉPTALÁNY.



A «Vasárnapi Ujság» 52-ik számában közölt kép-talányokra következők küldöttek megfejtést: JASZONOVICS JENŐ, Pentz Anna, Moesdary Pál, Gally Eleo-nora, Bolgár Béla, Szánthó Elek, Szauer Betti, Szalai József, Abel Janka és Bóza, Kerékgyártó Margit, A Beth-len koll. ifjúsági kör, gróf Degetfenl Sándor, dr. Villányi Béla Árpád, Szegedy Erzsike, König Dénes, Lálthay Erzsike, Lamos Elemér, Gál János, Veszti János, Hajdu-Nánási polg. olvasó kör, Dunapattai ker. és ipar. olvasó kör, Nyársik Agnes, Köszeghy István, Dobos Marcell, Mader Etelka, Hanko Adámné, Prácher Albert, Kőrösi La-jos, Nuszbaum Henrik, Paterly Dénes, Szabó Antónia, Almási Balogh Etta, Megyesi Ferencz, dr. Csaba Mihály, Bocs-Labozsánszky Szilárd, Csikszentkirályi ifj. kesztyűs, Bocu-letekehegyi polgári olvasó kör, Cseszői polgári kör, Pom-párj Lőrinc, Póthné Munkácsy Eleonóra Tátra János, Nagy Sán-dor, Tilla Gyuláné, Vílyi Gyula, Lévy Lajosné, a kesztyű-bet-szeretőtárs, Szikszai Sándorné, Jászabolcskálási Polgári kör, Füleki Kovács Gyula, Stovasser Józsefné, Somosi Sam-say Béla, B. Halász Margit, Paulovszky Nándor, Császár Bálint, Putnoki Ferencz, Kalbrunner Kornélia, M. kir. állami almegyőgtitkészt Nagy-Kállon, Leporiz Dénes, Bertók Ká-

A tudomány-egyetem klinikája gyógyczélokra elfogadta és használja

A Kolozsvari (Heinrich J.) Asvány- és Gyógyszappangyár B. T. gyártmányait.

Kiváló gyártmányaink: Kénszappan, Kénkátrány-, Kátrány-, Borax, Benzoe-, Creolin-, Lanolin-, Ichtiol-, Fehérkátrány-, Kénes fehérkátrány-, Epe-, Salicyl-, Neutral-gyermekszappan a bőr mindennemű rendellenességei ellen a legnagyobb sikerrel használhatók.

Különlegességünk a Szt.-László-szappan is egyedül tényleg deszficiáló és egyuttal a legideá-

Egyedüli gyártói a szab. Asvány-, Hygiea-, Irodaszappanoknak, mely festéket, zsírt, olajat vagy bármilyen foltot hideg vízben is azonnal eltávolítanak a kézről. — Kapható minden gyógyszerárban, drogueráriában, illatszert-, pipere- és minden jobb fűszerüzletben. — Budapesti vezérképviselő: LISZER LIPÓT, Budapest, V. kerület, Béla-utca 5. szám.



+ Soványság +

Szép telt testidomok a D. Franz Steiner & Co. Berlin szépség-ápoló készítményeivel. A legújabb kiadott Parle 1900. Hygiene-kiállítás és Hamburg 1901. 6-8. hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást kezdés. Orvosi rend szerint. Szigorúan bevizsgálva. Nem szűkítő. Szépség-kezelővel. Ára kártyákkal 2 kor. 50 fillér. Postamentvény vagy utánvétellel. Szállítja: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, 18. Király-u. 12.

Dr. GÖLIS-féle emésztő-por.

(1857 óta kereskedelmi czikk.)

Étrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek feldolgására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávékanálnyit téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, itesti pangás stb.

Ásványvíz-gyógymódnál mint elő- vagy utókura vagy egyidejűleg a **gyógymóddal kitűnő hatást fejt ki.**

Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kéréndő a vétel alkalmával. 9728

Egy nagy doboz ára 2 kor. 52 fill., kis doboz 1 kor. 68 fill.

Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése

Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zwettlshof.)

Főraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

Ismét szép vagyok

miután három héten át az ön Alaiska-cremjét és -pudrját használtam. F... Róza.

Ugyanígy fog szólni bármely hölgy, a kinek arczobrő fogykozást mutat, vagy a ki csak konzervatív óhajja arczobrőjét és ép ezért nem volna szabad, hogy az Alaiska-crem és -puder egyetlen piperezsátlóról hiányozzék.

Lindner Róbert gyógyszerész. **Alaiska-cremjé** a kozmetikum par excellence. Lindner Róbert gyógyszerész. **Alaiska-pudere** kiválóan kiegyesíti az Alaiska-crem fényes hatását, egyedül alkalmazva az arcnak bőjös testzsinat lágy, üde és friss rózsa-ösztön kölcsönöz, ugy-



szintén elragadóan kiváló illata, nemkülönben kitűnő fedőképessége és tartóssága által és mivel sem horganyt, sem bizmutot nem tartalmaz, abszolút ártalmatlansággal magában foglalja mindama tulajdonságokat, melyek azt egy nélkülözhetetlen, a mindennapi használatra rendelt, orvosiilag véleményezett, ajánlva és teljesen ártalmatlan. Elsőmértékű a legjobb körökben bizonyított. Egy szelet pudr. ára K 5 és K 3. Próbátételek K 1.20, hozzá szappan 90 L. Szétküldője Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12 és Andrássy-út 26. 10016 Kitiűntetve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekkel és rendjelekkel.



VASÁRNAPI UJSÁG

3. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 17.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Vághátrónál) együtt egész évre 24 korona félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félévre 5 * Külföldi előfizetőkhöz a postai tállal megváltozott viteldij is csatolandó.

RIMELY KÁROLY BESZTERCZEBÁNYAI PÜSPÖK.

1825-1904.

MAGYAR római kath. püspöki karnak egyik kiváló tagja, dr. Rimely Károly beszterczebányai püspök, néhai Rudolf trónörökös egykori magyar tanítója, jan. 13-án meghalt garam-szentkereszti kastélyában. Rimely Károly mint nagy műveltségű, lelkes, hazafias érzésű főpap tíz évi püspöksége alatt egyházmegyéjében nagyon sokat tett a vallásos élet ápolására, a műveltség fejlesztésére s idegen ajkú hívei közt a magyarság terjesztésére, miután már előbb, mint pozsonyi városi plébános szűkebb körben, de hasonló szellemben és sikerrel működött.

Rimely Károly 1825-ben született Esztergomban. Gimnáziumi tanulmányait szülővárosában kezdte, s mint tizenhárom éves ifjú lépett a papnövendékek közé. A teológiát a bécsi Pázmáneumban végezvén, 1848-ban szenteltetett pappá s 1849-ben Budán mint krisztinavárosi káplán nyert alkalmazást, a hol csakhamar a hivatalától felfüggesztett plébános helyettesévé neveztetett ki, s a hol az ostrom alatt lelkesi hivatása teljesítése közben átfúrta a ruháját egy ellenséges golyó.

A forradalom lezajlása után mint tanfelügyelő a bécsi Pázmáneumba került, a honnét 1852-ben Esztergomba jött teológiai tanárnak; 1861-ben ismét a Pázmáneumban találjuk mint aligazgatót s négy év múlva ez intézet igazgatója lett. Ott működése idején egy terjedelmes kötetben megírta latinul az intézet történetét; e művéért a bécsi egyetem tiszteleti tagjai közé sorozta, s egyidejűleg kamarássá nevezte ki a pápa. 1867-ben a pozsonyi társas káptalan kanonoknak választotta meg; 1868-ban pedig élete legfontosabb feladatának teljesítésére nyert megbízást. Neki jutott a földadat, hogy Rudolf trónörökösét nyelvünkbe s irodalmunk szépségeibe avassa s hogy szívében ezen a nyomon a magyar nemzeti szellem iránt szeretetet ébresztszen. E megbiza-

tás elvállalásáról a következőket mondják: A mikor 1867-ben Rudolf trónörökös mellé magyar tanárt kerestek, Pápay István, a kabinetiroda akkori főnöke, a király megbízásából Pozsonyban fölkereste Rimelyt, s kérte, hogy ajánljon valakit erre a fontos állásra. Rimely három napi gondolkozási időt kért, de ennyi idő alatt sem tudott megállapodásra jutni. Három nap múlva újra megjelent nála Pápay s első szava ez volt: «Nos, ki lesz a trónörökös tanítója?» «Zavarban vagyok, — felelte Rimely, — mert igazán nem találtam alkalmas embert.» «Akkor én szerencsésebb voltam, — felelte Pápay, — mert én már találtam.» «Es

ki az?», kérdezte Rimely kíváncsian. «Ön maga.» «Istenem, hogyan taníthatnám én a trónörökösöt, a mikor még soha nem tanítottam senkit a magyar nyelvre?» A lelkiismeretes Rimely némi szabadkozás után elvállalta a nehéz, de szép feladatot. Nyolcz évig működött ebben az irányban, a magyar irodalomért lelkesülő, fogékony ifjú trónörökös oldalán, a kit megnyugvással bocsáthatott szárnyára 1876-ban, a kinek azonban nem adta meg a végzet azt, hogy az uralkodóház fényének emelésére s a mi hazánk javára értékesíthette volna mestere üdvös tanait.

Dr. Rimely 1876-ban vált meg a trónörökösötől, a ki királyi atyja megbízásából sajátkezűleg adta át neki az uralkodó elismerése jeléül a Lipót-rend lovagkeresztjét, melyet már 1870-ben a lekéri javadalmas apátság adományozása előzött meg. Bécsből, a hol nemcsak a trónörököslel foglalkozott, hanem Gizella főhercegnőt is bevezette nyelvünkbe és irodalmunkba s a hol e mellett a The-resianumban magyar vizsgálati biztos minőségben tett szolgálatokat: mint lekéri javadalmas apát tért vissza kanonoki stallumára, Pozsonyba.

A pozsonyi kanonokság a csendes visszavonultság nyugalmas napjait jelenti; Rimely tevékeny szel-leme ott is talált elfoglaltatásra tért. Egyfelől a káptalani levéltárban buvárodott s megírta latin nyelven a pozsonyi káptalan történetét; másfelől pedig a közönség bizalma a vármegyei közélet munkái közé hívta őt. Csakhamar meggyebizottsági taggá választott és élénk részt vett a munkát végző testületekben tizenkét éven át, mig-nem Pozsony város katolikus hit-községe 1889-ben plébánosává választotta, a mely üdvösen betöltött téről 1893-ban a beszterczebányai katolikus egyházmegyéjé élére került.

Rimely aránylag szerény javadalmazású püspökségében is töle telhetőleg gyakorolta a jótékonyt az ezzel, valamint emberszeretettől át-



RIMELY KÁROLY BESZTERCZEBÁNYAI PÜSPÖK.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Fájós lábakra ajánlja Gerő Adolf készítményeit. Készítményeit. Gerő Adolf udvari orvosi tanácsos. IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. Specialista anatomikus alapon készült gyermek-czipőkben.

Ujdonság borotvákban!

melyek nagy feltűnést keltenek kitűnő minőségűek és olcsó árúak folytán. Elismeri és bizonyítja sok számos közönlévl is. Minden meg nem felelő ki lesz oserélve és így minden kockázattal ki van zárva és a siker biztos. Tessék egy próbamegrendelést tenni. A borotvák árai: «Angol» borotva darabja 1 frt 20 kr., Transzvali borotva darabja 1 frt 50 kr., «Párisi» borotva darabja 2 frt 50 kr. — Csinos borotvatartó ingyen. 10045

Megrendelési czim: **WINKLER és GRAUER** Első magyar «Bur» aczelkasza szétküldési telep Kőbánya 43.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN



BUDAPEST N. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz. Nagy választék mindenfélé üvegekben. Aortali készletek stb. Igen jutányos árakon.

DAVID KÁROLY ÉS FIA Telefon szám 41-48. doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. 10030 Gyár: Papírtányért, bonboniert és jardinet-dobozokat. Sajtott kerek dobozokat, légmentesen elzárható, összehajtható dobozokat pályák, költőgyapot, stb. csomagolására. Híntődobozok, valamint húszott lemez-ösövek tetszés szerinti nagyságban. Teásdobozok 1/4 kgr. tól 10 kgr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. Szokrányosipke és köpő-ládapapír legújabb szín és kivágásban. Állandó kiállítás a fenti czikkekből a városi iparcarnokban megtekinthető.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölesön Részv.-társ.

Irodái: VI. ker., Andrássy-út 5. (saját házában) 9787 Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. Lezártított váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. VALTO-ÚZLETE megbízásból teljesíti mindentéle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délután 1/2-ig, délután 1/2-ig. Magyar kir. osztályorsjegyek főelárusító helye IV., Ferenczy-teret 2. szám. Kézi zalogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenczy-teret és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz.

WACHTL ES TARSA

fényképészeti czikkek raktára 9668 BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota). Telefon. — Arjegyzék ingyen és bérmentve.



KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskaműves, az olasz király Ő Felségenek udvari szállítója, BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Róza-utca 7. Dúszar, ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-ígyverekből, golyóígyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő ígyverek, forgópisztolyok, szalonígyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jószágért kezeskedik. (Alapított 1808. évben.)

Brüner Testvérek

BUDAPEST, 10092 Koronaherczeg-u. 3 sz. Légszeszsluzster, villamossluzster petroleumlámpák dús választéka. Salonpetroleum, valódi Császárolaj csak I. rendű bérmentve házhoz küldetik.